

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2008

Adéla Hedvičáková

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

POLITICKÉ POZADÍ XX. OH
V MNICHOVĚ 1972

Diplomová práce

Zpracovala: Adéla Hedvičáková
Vedoucí diplomové práce: PhDr. František Kolář, CSc.
Březen 2008

ABSTRAKT

Název práce: Politické pozadí XX. OH v Mnichově
Political Background of the XX. Olympic Games in Munich 1972

Cíle práce: Diplomová práce je zaměřena na několik zásadních otázek. Nejdůležitějšími z nich jsou: proč byly dvacáté olympijské hry do Mnichova přiděleny; jakou roli hrála světová politická situace v rozhodování o přidělení her, právě do této země na úkor ostatních kandidátů. Dále tragická událost doprovázející mnichovské hry, a to teroristický útok na izraelské sportovce a jeho důsledky na pokračování her. V neposlední řadě se zaměřím i na sportovní velikány a jejich výkony na těchto olympijských hrách; neopomenou ani účast našich sportovců na olympiádě.

Metoda: Sběr dat proběhl na základě studia dostupných zdrojů. Tzn. archivních pramenů, uvedené literatury a internetových stránek. Uplatněna byla především metoda indukce a dedukce.

Výsledky: Po prostudování dostupných materiálů se potvrdilo, že politické změny po druhé světové válce ovlivnily i sportovní dění a olympijské hnutí. Včetně místa jejich konání, (ne)účasti jednotlivých států na olympijských hrách. Dílčí cíl práce věnovaný sportovním velikánům XX. olympijských her byl splněn v míře umožněné rozsahem práce.

Klíčová slova: Olympijské hry v Mnichově, Mezinárodní olympijské hnutí, Československý olympijský výbor, politická situace, atentát

Name of diploma work: Political Background of the XX. Olympic Games in Munich 1972

Aim of work: Diploma work is focused on a few main questions. The most important of them are; why was the XX. Olympic Games held in Munich; how important was a political situation in this question. Why Munich won organizational privilege and other candidates failed. Then the most appalling tragedy in history of the Olympic games so far. Palestinian terrorist held Israeli team like hostages, but they finally killed all of them. The end of diploma work is focused on sports' stars and their performances, include performances of Czechoslovak athletes at the Olympic Games.

Method: Collecting of data based on scalable sources. That was from archival database, literature and internet websites.

Record: After inspection all the literature the conclusion was: Political changes after War World II. affected sports' background and Olympiad at all. That effected, where Olympiad was held, which countries could (or not) took part at Olympic Games. Part of diploma work about sports' athletes was realized too.

Key words: Olympic Games in Munich, International Olympic Committee, Czechoslovak Olympic Committee, political situation, terrorist attack.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a vyznačila jsem všechny citace z pramenů. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Pardubicích dne 20. března 2008

Podpis diplomanta

Hedvika

Poděkování

Děkuji tímto vedoucímu své diplomové práce, panu doktoru Františku Kolářovi, za jeho připomínky a rady v době vzniku diplomové práce.

Svoluji k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musejí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení:	Číslo OP:	Datum vypůjčení:	Poznámka:
--------------------------	------------------	-------------------------	------------------

---

ÚVOD.....	9
1. MÍSTO KONÁNÍ OLYMPIJSKÝCH HER.....	12
1.1. Uspořádání her, výhra či nikoli.....	12
1.2. Kandidáti pro rok 1972.....	13
1.3. Vítěz a reakce okolí.....	14
2. POŘADATEL JMÉNEM MNICHOV.....	16
2.1. Jedna kapitola z historie Německa.....	16
2.2. Hry „míru a radosti“.....	17
2.3. Stinná stránka her.....	20
2.4. Hrozba útoku již před začátkem her.....	21
3. POLITICKÉ DĚNÍ V PRŮBĚHU HER.....	23
3.1. Válečné konflikty v průběhu her.....	23
3.2. Politická situace v ČSSR.....	24
3.3. Vlastní olympijský výbor.....	27
4. SAMOTNÉ OLYMPIJSKÉ HRY.....	29
4.1. Zahájení her.....	29
4.2. Teroristický útok.....	30
4.3. Dopad tragédie na pokračování her.....	46
5. SPORTOVNÍ KLÁNÍ HER.....	48
5.1. Největší úspěchy účastníků her.....	48
5.2. Velikáni olympiády.....	50
5.3. Sportovci ČSSR na OH.....	53
VÝHLED DO BUDOUCNA A ZÁVĚR.....	59
PRAMENY A LITERATURA.....	62
PŘÍLOHY.....	66

ÚVOD

V současné době, kdy je vrcholový sport především byznysem a velkým celosvětovým fenoménem, není překvapivé, že o mnoha důležitých aspektech v jeho rámci rozhodují zákulisní boje a intriky. Ať už mocenské, finanční a v neposlední řadě i politické. Podle mezinárodní situace a historických souvislostí se liší pouze míra působení těchto vlivů a zároveň vzájemný poměr jejich jednotlivých složek.

Cílem diplomové práce bude posoudit, do jaké míry měla politická situace na dvacáté olympijské hry vliv. Úkolem bude zjistit, jak se politické změny v mocenském rozdělení světa promítaly do přípravy her, do účasti jednotlivých států, do průběhu samotných her i do jejich doznění. Dalším cílem bude nastínit, jak olympijské hry v Mnichově posloužily jako jasný příklad pro další teroristické skupiny a jak z nich teroristický útok udělal "místo strachu".

Hlavní důraz diplomové práce je kladen na míru vlivu soudobé politické situace na dvacáté olympijské hry v Mnichově. Úkolem bylo zjistit, jak se především poválečné politické změny v mocenském rozdělení světa promítaly do přípravy her, počínaje už rozhodováním o místě jejich konání. Politické aspekty ovlivnily i to, zda se jednotlivé státy her zúčastnily či nikoliv. Ona událost měla potvrdit rehabilitaci Německa jako civilizované společnosti a vymazat vzpomínky na druhou světovou válku a neblaze proslulou berlínskou olympiádu, kterou Hitler v roce 1936 zneužil k oslavě nacistické ideologie. Část práce je věnována i samotnému teroristickému útoku, který ukázal, že nemůže jít pouze o bezstarostnou oslavu sportu. Tento teroristický útok znamenal zlomový okamžik ve světovém sportu, protože už nikdy nebylo a nebude možné oddělit olympijské hry od politiky. Sám mravní základ olympijských her doznal újmy. Díky neopakovatelným sportovním výkonům na mnichovských olympijských hrách se část práce zaměřila na sportovní velikány těchto her. Těžiště však bude spočívat především v pozadí politickém a historickém.

Při studiu problematiky bylo možné čerpat z poměrně kvalitní literatury zpracovávající hlavně světovou politickou situaci po skončení druhé světové války. Témata jako studená válka, normalizace či tehdejší rozdělení Německa byla popsána poměrně podrobně. Obdobně na tom bylo popsání fungování a vývoje Mezinárodního olympijského hnutí v závislosti na vzniku nových států a především nového světového mocenskopolitického rozdělení, dále vysvětlení mechanismu přidělování olympijských her jednotlivým městům. Literární zdroje jsou bohaté i co se týče popisu průběhu her a sportovních výkonů v jejich rámci dosažených. Sběr dat jsem tedy zaměřila především na studium archivních materiálů Národního archivu v Praze coby hlavní instituce spravující podklady související s orgány státní správy a Archivu ÚV KSČ. Samotný Archiv ČSTV však prostudovat nebylo možné vzhledem k tomu, že zde uložené materiály od 60. let do současnosti nejsou zpracovány.

Při zpracování práce jsem postupovala chronologicky, čemuž odpovídá i členění kapitol. Každá kapitola zpracovává určitý úsek událostí, které měly vliv na politické dění ve světě, a události s tím spojené na olympijských hrách.

První kapitola se zabývá událostmi, které vedly k přidělení olympijských her právě do Mnichova. Ukazuje pozadí, jímž jednotliví kandidáti získávali pořadatelsví, také jaký vliv měla tehdejší politika na rozhodnutí. Neopomenu poukázat na to, jaká byla reakce okolí na výhru Mnichova jako pořadatele XX. olympijských her.

Další část je věnována samotnému pořadateli. Část kapitoly se zabývá historií německého státu, kdy Německo se prezentuje jako dvě oddělené země (NSR a NDR). Do jaké míry je pořádání olympiády pro Mnichov výhodou, či nikoli. Prostřednictvím velkoryse zorganizovaných olympijských her chtěl Mnichov ukázat lesklý líc tehdejší západoněmecké současnosti a vymazat nepříjemné asociace, které se ve vzpomínkách stále vybavují.

Třetí kapitola se soustředí na politické dění v průběhu her. Jedna podkapitola je věnována samotnému MOV, kdy z vedení mezinárodního olympijského hnutí po dvaceti letech odstupuje Avery Brundage. Další část je věnována tehdejším válečným

konfliktům a nepokojům ve světě v době OH a také dopadům na ně. Součástí této kapitoly je nastínění vnitropolitické situace v Československu. Zde se studie zaměřuje na normalizační proces a jeho dopady na státní politiku, ale také na změny v ČSOV.

Následující kapitola se věnuje samotným olympijským hrám. Část kapitoly je zaměřena na zahájení her, ale převážná část popisuje teroristický útok. K tragické události došlo 5.září v ranních hodinách, kdy do olympijské vesnice pronikli ozbrojení teroristé palestinské extrémistické organizace nazývané „Černé září“. Nelze opomenout ani dopad tragédie na pokračování her, čímž je kapitola uzavřena.

Pátá kapitola už mapuje samotné olympijské hry v Mnichově. Nelze opomenout sportovní výkony, které mnichovské hry ozdobily. Těm se věnuje i kapitola poslední, s důrazem na největší výkony sportovců. Jedna část je věnována velikánům her, mezi které určitě patří sedmkrát zlatý americký plavec Mark Spitz. Dále se tento oddíl věnuje výkonům československých sportovců, z nichž část jedné kapitoly připadla Ludvíku Daňkovi, coby našemu úspěšnému olympionikovi.

1. MÍSTO KONÁNÍ OH

1.1. Uspořádání her, výhra či nikoli?

Uspořádání OH mělo svá rizika, avšak klady jasně převažovaly, alespoň dle názoru kandidujících měst. Podání kandidatury ovšem předchází mnoho práce, právě třeba ve výstavbě, ať už dopravních tepen, nových sportovišť či ubytovacích kapacit. Je ale nutné odvést stejnou práci i v oblasti, dnešními slovy řečeno, PR a reklamy. Více nebo méně viditelnými nitkami se město snaží prezentovat v lepším světle než jeho protihráči, zamaskovat drobné nedostatky a řádně nasvítit a ověřit přednosti. V době, kdy globalizované světové mínění ovlivňují především masmédiá, si tuto oblast nikdo nedovolí podcenit. Zatajený a novináři vypátraný průšvih je mnohem závažnější než ten, se kterým potenciální pořadatelé sami přišli, rozumně ho vysvětlili a přiměřeně se omluvili. Značnou roli hraje i mravenčí práce lobby, využívání známostí a kontaktů k tomu, aby se MOV rozhodl pro to „správné město“.¹ Metody všech specialistů i pseudospecialistů, kteří se na této monstrózní akci podílejí, nezřídka připomínají prostředí špionážních filmů. Je to však i prostředí poskytující prostor pro střety zájmů, klientelismus nebo korupci. I v samotné přípravě her lze přijít k mnoha penězům a to samozřejmě podobné jevy podporuje, ne-li přitahuje.

V neposlední řadě je nutné získat si co nejvyšší podporu „domácích“. Ani jim nelze zamlčovat nevýhody a omezení, které by s sebou pořádání takového podniku neslo. V budoucnu by mlžení znamenalo otrávené místní, kteří na olympiádu nadávají, nedostatek dobrovolníků, bez nichž se olympijské hry neobejdou, či třeba poloprázdné tribuny nedůstojné slavnostních sportovních chvil. Nutno, však podotknout, že v 60. letech panovalo kolem her snad o něco větší nadšení, které mnohé nepohodlí vyvažovalo, než dnes, kdy je veřejnost potřeba přesvědčit přesnými výpočty výhod, které pořádání v jejích očích ospravedlní.²

---

¹ LUNZENFICHTER, A. *Athenes...Peking (1896-2008)*. Atlantica, 2002, prolog

² JAKUBCOVÁ, K. *Politické pozadí XIX. olympijských her v Mexiku*. Praha: Diplomová práce FVTS UK, 2007

1.2. Kandidáti pro rok 1972

Na 64. zasedání MOV v Římě měl být zvolen kandidát na pořádání XX. olympijských her. Byla jmenována čtveřice kandidátských měst - Madrid, Montreal, Detroit a Mnichov. Každé z kandidátských měst má své přednosti i nevýhody - i outsideři se mohli změnit ve vítěze a jistí vítězové v poražené.

Prvně jmenovanému městu se velké šance nedávaly. Madrid těžil z faktu, že má vhodnou zeměpisnou polohu a že Španělsko ještě nehostilo olympijské hry. Ale iberský sport je nevýrazný a telekomunikační služby na poněkud nízké úrovni. Druhý z kandidátů, Montreal, učinil smutnou zkušenost – dozvěděl se, že “přátelé z Commonwealthu“ neocenili jeho kandidaturu. Kdyby Kanada uvedla jako kandidátské město Toronto nebo Otawu, dopadlo by to zřejmě stejně.

Poněkud lépe na tom bylo americké město Detroit. Jeho šance zvyšovalo i to, že šlo už o jeho sedmý pokus získat pořadatelství OH. A jaksi tiše se předpokládalo, že by se MOV mohl uchýlit k ověřené praxi, že za léta uplynulší od prvního pokusu město odstranilo to, co mu snad kritici mohli vytýkat, a připravilo se v podstatě bez nedostatků. Výhodou Detroitu se stalo velmi silné ekonomické zázemí, nejlepší ze všech soupeřících měst. Paradoxně ze stejného důvodu Detroit hlasy ztrácel. Bohatství města mělo z velké části původ v automobilovém průmyslu (ne nadarmo se mu přezdívá hlavní město automobilů). Tato průmyslová předimenzovanost s sebou nesla negativní důsledky, které se projevovaly v životním prostředí, zejména v ovzduší, a sportovci by se jim při nejlepší vůli nemohli vyhnout. Navíc, jeho sportovní duch se vytrácí v příliš městském prostředí. Tato fakta se stala poměrně silnou zbraní v rukou soupeřů Detroitu.³

S životním prostředím neměl velké problémy poslední z kandidátů, další zástupce Evropy, německý Mnichov. Národní olympijský výbor Německé spolkové republiky

---

³ JAKUBCOVÁ, K. *Politické pozadí XIX. olympijských her v Mexiku*. Praha: Diplomová práce FVTS UK, 2007

podporován vládou vynaložil mnoho úsilí, aby získal právo uspořádat olympijské hry. Kandidatura Mnichova nebyla náhodná, prostřednictvím velkoryse zorganizovaných olympijských her je možno ukázat „novou“ západoněmeckou současnost a vymazat nepříjemné asociace, které se při vyslovení Mnichova stále vybavují.⁴ Nemůžeme si odpustit reminescenční pohled na motivy rozhodnutí o výběru hlavního města Bavorska za uspořádání her. Úsilí Olympijského výboru NSR získat uspořadatelské právo znovu pro jejich zemi mělo neohraničenou podporu vládních kruhů země, jejímž záměrem bylo přesvědčit svět, že Německá spolková republika má „novou tvář“. Další roli hrál i aktuální proces vývoje mezinárodní situace. Rozhodnutí pro Mnichov nesporně ovlivnily tyto „vyšší“ zájmy, to na jedné straně a na straně druhé především z řad členů MOV ze socialistických zemí, bylo hlasování „pro“ vyjádření naděje v pokrok a rozvoj vzájemných vztahů a porozumění v otázkách, které si upokojení světové, ale především evropské politické klima vyžadovalo.⁵ Co se týče technického zázemí zůstává Mnichov jako bezvadný kandidát, představil jednoduchý projekt výstavby olympijského sportoviště, „zhuštěn na cca 4 x 4km“.⁶

1.3. Vítěz a reakce okolí

Před samotným hlasováním již kolovaly teorie, že po Tokiu a Mexiku je návrat olympijských her na evropský kontinent prakticky jistý. Přesto americký Detroit, který byl již v minulosti mnohokrát kandidátem na pořadající město, a kanadský Montreal se snažily zmařit prognózu, že by neměly pořádat olympijské hry. U Němců byla cítit potřeba ukázat celému světu, že bývalý soupeř ze světových konfliktů se změnil k lepšímu. A co se týče Madridu, toto město chce smazat fakt, že Španělsko nikdy nehostilo olympiádu. Ale toto všechno je jen teorie, hlasování členů MOV je nevyzpytatelné a někdy jsou výsledky úplně neočekávané. V 1. kole voleb vítězí bez překvapení Mnichov s 21 hlasy, zatímco Madrid a Montreal se dostávají na stejnou úroveň s 16 hlasy a Detroit je z obliga s 6 hlasy. Dokonce je tu i jeden hlas pro Lahti,

---

⁴ DOBROVODSKÝ, V. *Olympijské hry v obrazech*. Praha: Olympia 1980, s. 323

⁵ ŽUMAR, O. *Olympijské hry 1972*. Bratislava: Šport. 1973. kapitola: Konec jedné epochy olympismu

⁶ LUNZENFICHTER, A. *Athenes...Peking (1896-2008)*. Atlantica, 2002, s.126

kandidátské město pro zimní OH, které však není schopno splnit požadavky pro zimní sporty. Proč tedy ne alespoň letní hry...Ve 2. kole vítězí Mnichov s 31 hlasy nad druhým Montrealem s 16 a Madridem se 13 hlasy, do křesla je tedy zvolen Mnichov. Navzdory několika vzneseným výhradám, zejména co se týkalo finančních prostředků, které vyžaduje organizace OH v Mnichově 1972, byly reakce většinou pochvalné a nadšené.

Německý tisk vyjádřil potěšení ze zvolení tohoto města. Die Welt, nezávislý hamburský deník, píše: “Nejsou to jen hry Mnichova a Bavorska, je to svátek pro celé Německo, pro všechny Němce.“

Süddeutsche Zeitung, liberální noviny, k tomuto tématu napsaly: “Teď musí město vybudovat během 6 let to, co bylo zamýšleno budovat za 15 let. Mnichov to bude muset zvládnout s dostupnými prostředky. A předpoklad, že obdrží stovky milionů, které by jinak musel ušetřit nebo získat jinak, to je pro mnohé slabá útěcha.“⁷

---

⁷ LUNZENFICHTER, A. *Athenes...Peking (1896-2008)*. Atlantica, 2002, s.128

2. POŘADATEL JMÉNEM MNICHOV

2.1. Jedna kapitola z historie Německa

Formování bipolárního systému poválečného světa vedlo nejen ke vzniku studené války, ale i k popření německé jednoty. Dočasné rozdělení poražené země na jednotlivé okupační zóny získalo novou kvalitu a stalo se základem pro vznik dvou německých států. V roce 1949 končí blokáda Západního Berlína, ze sovětské zóny vzniká Německá demokratická republika (NDR) pod vládou komunistů a ze zbylé části Německá spolková republika (NSR). Oba německé státy se považovaly za potencionální reprezentanty Německa. Spolková republika přijala v tomto ohledu v roce 1955 tzv. Hallsteinovu doktrínu, která neuznávala právní subjektivitu NDR. Vznikem dvou německých států se zrodil v Evropě geopolitický předěl, který na poměrně dlouhou dobu přesně vymezil hranice dvou mocenských bloků. Světová politika oscillovala mezi dvěma magnety bipolárního systému a obě soupeřící strany upevňovaly postavení.⁸

V roce 1955 vstupuje Spolková republika do NATO a NDR se připojuje k Varšavské smlouvě. O šest let později Východní Německo posiluje hranice, staví Berlínskou zeď a v roce 1964 podepisuje smlouvu o přátelství a vzájemné pomoci se SSSR. V roce 1969 ve Spolkové republice vyhrávají volby sociální demokraté v čele s kancléřem Willy Brandtem. V okamžicích před olympiádou prohlásil Brandt, že vláda NSR je ochotna se řídit stejnými zásadami, jaké jsou obvyklé ve vztazích mezi dvěma státy. Poprvé tak přiznal, že při jednáních mezi oběma německými státy nelze hovořit o jakýchsi „vnitroněmeckých vztazích“.⁹ Šlo totiž o dva suverénní státy, jejichž existence byla dána tehdejší evropskou realitou.

Zatímco MOV spíše podporoval společnou německou účast na olympijských hrách, SSSR tlačil na to, aby NDR měla samostatně uznanou reprezentaci. V roce 1951 vznikl olympijský výbor NDR, který byl roku 1955 uznán ze strany MOV pouze prozatímně.

---

⁸ NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století, první díl*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan, 2000. s 259

⁹ *Rudé právo*, 24.srpna 1972

Zároveň němečtí sportovci museli až do roku 1968 startovat ve společném týmu. První olympijské hry, kdy obě reprezentace nastoupily zvlášť, se konaly v Mexiku.¹⁰

2.2. Hry „míru a radosti“

Každé olympijské město, každá pořadatelská země vtiskne hrám jistou neopakovatelnou a nenapodobitelnou atmosféru, která jde jen zčásti „naprogramovat“, z větší části je však dána prostředím, národními rysy a mnoha dalšími okolnostmi, které lze mnohdy těžko postihnout.¹¹

Po 36 letech tak plál olympijský oheň opět v zemi, která zneužila olympiády k propagaci nejstrašnější ideologie na světě. Tohoto stínu si byli vědomi politici a především porota architektonické soutěže na řešení nového sportovního areálu. Organizátoři vsadili především na velkolepou koncepci olympijského areálu. Za tři roky vytvořili dílo, do té doby nejnákladnější v olympijské historii, vzbuzující úctu a obdiv. Vznikl nejmodernější komplex sportovních staveb a zařízení vybavený špičkovou technikou, nevyjímajíc olympijské městečko se všemi potřebnými službami.¹²

Pověření k realizaci získal pětáctýřicetiletý Günter Behnisch. Jeho projekt se stal symbolem transformačních procesů v Západním Německu v 60. letech 20. století. Celkový náklad dosáhl téměř 200 milionů marek, tedy třináctinásobek původního předpokladu.¹³ Behnischův koncept stanových střešních konstrukcí, které přirozeně a nenásilně tmelily všechna sportoviště v jeden harmonický komplex, nebyl novátorský. Stanové konstrukce byly v tehdejší době konstruktérských výkonů v architektuře národním pokladem Německa.

---

¹⁰ AUTORSKÝ KOLEKTIV pod vedením J. Kössla a F. Kroutila, *Malá encyklopedie olympijských her*, Praha: Olympia, 1982, s. 318

¹¹ DOBROVODSKÝ, V. *Olympijské hry v obrazech*. Praha: Olympia 1980, s. 323

¹² DOBROVODSKÝ, V. *Olympijské hry v obrazech*. Praha: Olympia 1980, s. 323

¹³ <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/496129-letni-olympijske-hry-1972> 2008-06-02

Jako motto mnichovské olympiády bylo zvoleno: *"Olympijské hry v přírodním prostředí, s krátkými vazbami; festival múz a sportu"*.

Aby tuto myšlenku pořadatelského výboru v čele s Willi Faunem a Günter Behnisch uspokojil, spojil se s mistrem plochých konstrukcí - inženýrem Friem Ottem, se zahradním architektem Güntherem Grzimekem a s grafickým designérem Otem Aicherem. Olympijský komplex v Mnichově je tedy skutečnou týmovou prací. Myšlenka samotného zastřešení bylo imitovat Alpy a také byla reakcí na XI. letní olympijské hry z roku 1936, které se konaly v nacistickém Berlíně. Velké transparentní stanovy konstrukce symbolizovaly nové, demokratické a optimistické Německo.¹⁴

Lokalita na periferii Mnichova nabízela velký potenciál. Behnischův tým přemodeloval haldy stavební sutě, která sem byla po skončení války z nálety zdecimovaného Mnichova navážena, do podoby zelených kopců. Původní nezajímavý Nymphenburský kanál byl prohlouben a rozšířen do příjemné podoby menšího jezera. Celým parkem je protkána transparentní ocelovo - perspexová střecha, která zastřešuje sportoviště i navazující veřejné prostory. Areálu vévodí 290 metrů vysoká televizní věž. Prostředí vskutku šité na míru „pokojným a šťastným hrám“, o nichž snili mnichovští radní. Největší stavbou v areálu je Olympijský stadion. Stanová střecha zakrývá většinu jeho hlediště a chrání diváky před deštěm. Má plochu asi 75 000 čtverečních metrů a je z akrylátového skla o tloušťce jen 4 mm. Váhu střechy pak nese síť lan, která jsou uchycena přímo na skleněných tabulích, ne na rámech. Spojení nosné sítě se sklem zajišťují ocelové šrouby. Olympijský park kromě stadionu zahrnuje ještě dvě haly, krytý plavecký bazén, kluziště, cyklistický stadion a jezero. Olympijská hala, kde se konaly soutěže v gymnastice a míčových hrách, má kapacitu 14 000 míst k sezení, je 40 m vysoká, 178 m dlouhá a 118 m široká.¹⁵ Aby se Němci vyhnuli problémům s dopravou, vybudovali gigantickou olympijskou vesnici v těsném sousedství sportovišť.¹⁶

---

¹⁴http://sk.wikipedia.org/wiki/Olympijsk%C3%BD_%C5%AItadi%C3%B3n, 2008-24-03

¹⁵http://www.quido.cz/stavby/olympijsky_park.html, 2008-24-03

¹⁶<http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=1&all=0&jazyk=cz>, 2008-24-03

Mnichovský olympijský park

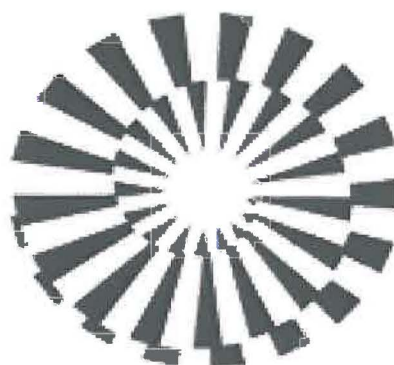
Organizátoři vždy měli jedinečné nápady pro propagaci a financování olympijských her: tradiční pohledy, známky a loga byly obojí symboly her, ale také v neposlední řadě byznysem. Ale mnichovské hry přišly s něčím novým; oficiálním maskotem. Organizační výbor dal vznik kulturně významnému symbolu, který samozřejmě pomohl inzerovat hry a přinesl také oprávněný příjem. Výsledkem byl Waldi, dlouhosrstý jezevčík se světle modrou hlavou a ocasem, jeho tělo bylo proužkované v pruzích duhy. Během her byl pruhovaný jezevčík v podání dřevěných hraček, na zapalovačích, otvíracích či na cvočcích. Byl všude, a tak jako předpověď ho lidé milovali.¹⁷

---

¹⁷ DANIELS, GEORGE G. The XX. Olympiad: Munich 1972, Innsbruck 1976, World Sport Research and Publications 1996. s.9

Mnichovský maskot olympijských her, jezevčík Waldi

Munich1972

Emblémem her bylo sluneční logo ("jasné slunce").

2.3. Stinná stránka her

Stejnou pozornost jako výstavbě olympijského zařízení věnovali mnichovští organizátoři důstojnému zabezpečení oslav jubilejní olympiády. Chtěli připravit hry nejen gigantické a technicky dokonalé, ale i úsměvné. V tomto duchu byla dlouho zpracovávána široká veřejnost a Mnichované se skutečně snažili. Usmívali se prodavači i biletáři, usmívali se i strážníci olympijské vesnice, zpočátku přísní. Usmíval se i Willy Brandt při návštěvě olympioniků NDR v jejich ubytovnách. Místní tisk dokonce

napomenul návštěvníky pečlivě připraveného slavnostního zahájení, že neprojeví dostatek srdečnosti.¹⁸

Rehabilitaci Německa ovšem nemohlo nic stvrdit víc než to, že se olympiády účastní i delegace z Izraele. Židovský stát, který ještě stále usiloval o navázání vztahu se západním Německem, vypravil vůbec svůj největší tým sportovců a funkcionářů, i s několika staršími Východoevropany poznamenanými trvale na těle i na duši nacistickými koncentračními tábory. Aby nic neupomínalo na nacistickou minulost Německa, 2000 členů olympijské ostrahy bylo oblečeno do vkusných, bleděmodrých uniforem a vysláno beze zbraně, pouze s vysílačkou, okouzlovat svět. Mnozí Izraelci ovšem vnímali svou přítomnost v Německu se smíšenými pocity.¹⁹

Všechny sliby však brutálně pošlapal zlý sen z úterní noci 5. září. Palestínští teroristé vnikli do ubikace izraelské delegace v olympijské vesnici, sportovce a funkcionáře si vzali jako rukojmí a dva z nich chladnokrevně zabili. Absolutní šílenství, poprvé v novodobé olympijské historii je pošlapáno posvátné příměří. Drama vrcholí masakrem na letišti, odkud chtěli Palestinci s rukojmími odletět. O život přišlo dalších devět Izraelců, pět Palestinců a jeden policista. Hry pokračují, protože „olympijská myšlenka musí být silnější než násilí“, jak prohlásil prezident MOV Brundage.²⁰

2.4. Hrozba útoku již před začátkem her

Na začátku roku 1972 zaslala OPP (Organizace na osvobození Palestiny) olympijskému výboru oficiální dopis, ve kterém navrhla, aby se olympiády zúčastnilo i družstvo palestinských sportovců. Vzhledem k tomu, že nepřišla žádná odpověď, byl poslán druhý dopis, po kterém ale opět následovalo jen pohrdlivé mlčení. Bylo jasné, že pro tuto váženou instituci, která se prohlašuje za apolitickou, palestínští sportovci

---

¹⁸ PROCHÁZKA, K. *Olympijské hry Od Athén 1896 po Moskvu 1980*, Praha: Olympia 1984. s. 258

¹⁹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006. s.13

²⁰ *Olympijské hry. Od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2003. s. 182

neexistovali. Teroristy, kteří dopisy posílali, toto odmítnutí rozzuřilo. Přesto se Palestinci účasti na olympiádě nechtěli vzdát, ale jak to provést? Tehdy zjevně z okamžitého popudu vyslovili myšlenku unést část izraelských sportovců a držet je jako rukojmí.²¹

Z nově zpřístupněných spisů ovšem vyplývá, že pracovníci německé bezpečnosti byli na případný teroristický útok na olympiádě předem upozorněni. Německé policii bylo sděleno, že hrozí nebezpečí teroristického útoku na Izraelce, a Interpol nemnoho týdnů před olympijskými hrami vydal varování, že se arabští teroristé zřejmě seskupují v Evropě k možnému „efektivnímu“ výpadu, který by se časově shodoval s židovským Novým rokem připadajícím na 2.září. Byla podniknuta některá základní bezpečnostní opatření. Policisté sestavili soupis přibližně třiceti potencionálních teroristů, na které měla policie zvláště dohlédnout. Je zarážející, nakolik byly podceněny pravděpodobné cíle teroristů, protože o možnosti útoku uvnitř olympijské vesnice nikdo neuvažoval. Mnichovská policie přitom dostala výslovné upozornění, že by palestinští teroristé mohli olympiádu narušit. Jedenadvacátého srpna 1972 jí německá tajná policie zaslala písemné varování, že Palestinci „cosi“ v Mnichově plánují. A přece Němci pro bezpečnost svých snadno napadnutelných hostů nic neudělali.²²

Němečtí činitelé se obávali, že ozbrojené stráže ve výrazných uniformách budou připomínat období nacismu. Mnichovská policie ovšem měla nebezpečí teroristického útoku více předvídat. Izraelská olympijská výprava se o svou bezpečnost starala už před příjezdem. Funkcionáři družstva Němcům oznámili, že by si pokud možno přáli ubytování v nejhornějším patře některé vyšší budovy. Než se izraelský tým do Mnichova vydal, letěli do Německa vojenští specialisté na bezpečnost, aby navrhli, jakými způsoby družstvo chránit. Na neléhání Němců byla však veškerá ostraha ponechána na hostitelské zemi. Což znamenalo speciálně navržené modré stejnokroje a vysílačky pro německé policisty hlídkující v olympijském parku.²³

---

²¹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006.s. 60

²² REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006.s. 260

²³ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006.s. 259

3. POLITICKÉ DĚNÍ V PRŮBĚHU OH

3.1. Válečné konflikty a nepokoje ve světě v době OH

Zásada všeobecného posvátného míru, ekecheirie²⁴, již dodržovali Řekové za dob antických olympijských her a kterou propagoval i zakladatel moderních olympijských her Coubertin, by musela být dodržena na základě širokého konsenzu světových mocností. Ty by také musely jít v této otázce příkladem. V době XX. olympijských her však v nejrůznějších koutech světa panoval stav, který měl ke klidu zbraní velmi daleko.²⁵

Celková politická atmosféra, v které se konaly XX. olympijské hry, byla velmi složitá. Výrazněji jak kdykoli předtím se v celé atmosféře her křížily rozpory politického vývoje světa. Ani v dnech XX. olympiády neutichly zbraně a výbuchy amerických bomb ve Vietnamu²⁶ (což byla i příčina neúčasti vietnamských sportovců na hrách a neúčasti Vietnamské demokratické republiky v olympijském hnutí vůbec), pokračovala napjatá situace na Blízkém východě, udržovaná izraelskou agresivitou, na britských ostrovech přibýly nové oběti z řad irských občanů, nic se nezměnilo v nelítostném rasistickém režimu v Jihoafrické republice a Rhodesii, zneužít hry pro své cíle se připravovali nepřátelé socialismu. Navzdory těmto i dalším skutečnostem se olympijský svět sešel v Mnichově, aby se střetli nejlepší sportovci rekordního počtu zemí všech kontinentů. Bez rozdílů rasové a národní příslušnosti, náboženského a politického přesvědčení. Sportovci přišli, aby čestně soutěžili na sportovním poli v rozličných odvětvích, kde soutěžní základy a pravidla jsou rozdílná, ale duch jediný.

---

²⁴ Kössl, J., Štumbauer, J, Waic, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum 2002, s. 19

²⁵ JAKUBCOVÁ, K. *Politické pozadí XIX. olympijských her v Mexiku*. Praha: Diplomová práce FVTS UK, 2007

²⁶ Poslední americká pozemní bojová jednotka v jižním Vietnamu, třetí prapor jedenáctého pěšího pluku, opustila zemi 11. srpna 1972. Teprve až v týdnu od 22. září ovšem Spojené státy neutrpěly žádné ztráty na životech – poprvé od března 1965. I po odchodu amerických vojenských sil se dál bojovalo. REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006. s. 14

Sama skutečnost, že se uskutečnily olympijské hry, je dobré znamení pro celé lidstvo, je to znamení vítězství anebo alespoň drtivé převahy mírových sil, míru.

3.2. Politická situace v ČSSR

Československý komunistický režim od svého vzniku v roce 1948 patřil vždy k nejloajálnějším spojencům SSSR. Moskva právem považovala Prahu za spolehlivého vazala, který bez většího reptání následoval svůj vzor. Dlouhou dobu se také zdálo, že drtivá část obyvatelstva je s režimem jaksí smířena a nebude podnikat výrazné kroky k jeho narušení či dokonce svržení. Režim se diskuzím o reformě otevřel až v první polovině 60. let, jednak pod tlakem Moskvy, která trvala na tom, aby Praha důsledněji rehabilitovala postižené stranickými čistkami z předešlé dekády. Zásadní vliv na zvažování reformních kroků však měly ekonomické potíže zaviněné orientací na těžký průmysl. K hospodářským těžkostem přispěla též tvrdá byrokratická centralizace jak v politice, tak v hospodářství, kultuře a dalších oblastech společenského života. Ekonomičtí odborníci začali připravovat reformu, jež by uvolnila všechny síly k novému rozvoji a využití všech zdrojů, které byly k dispozici. Začaly se ozývat i hlasy požadující nejenom ekonomické reformy, ale celkovou liberalizaci režimu.²⁷ V této společensky obrodné atmosféře byl počátkem ledna 1968 v čele komunistické strany vystřídán Antonín Novotný (do té doby zastávající funkci prezidenta republiky i prvního tajemníka strany) představitelem reformního křídla Alexandrem Dubčekem.

Změna v čele strany se stala signálem, jenž se promítl do celého stranického života a vedl k rozsáhlé výměně funkcionářů na všech úrovních. Změny byly pozitivně přijaty širokou veřejností s nadějí, že dojde k nápravě chyb napáchaných v předchozích letech. Nástup nového stranického vedení se kupodivu nesetkal s ostrým nesouhlasem Moskvy,

---

²⁷ PLECHANOVÁ, B., FIEDLER, J. *Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941-1995*. Praha: Institut pro středoevropskou politiku a kulturu, 1997, s. 162

ačkoliv zde tento krok nebyl dopředu konzultován, jak bylo tehdy zvykem. Sověty rozzlobily až následující kroky šéfů KSČ.²⁸

Dne 21. srpna 1968 vojska pěti států Varšavské smlouvy překročila československé hranice. Vedení KSČ a československé vlády bylo zatčeno a odvezeno do SSSR. Pokus o vytvoření „revoluční dělnicko-rolnické vlády“ ztroskotal.

Pro SSSR znamenala invaze do Československa upevnění vojensko strategických pozic. Pro agresora ale s sebou nesla i mnohá negativa. Zničila potenciál prosovětských sympatií, který byl do té doby v ČSSR značný.²⁹ Celý podzim 1968 byl naplněn urputným zápasem o záchranu alespoň minimálního prostoru pro pokračování v reformním kurzu. Šlo však jen o proces postupného opouštění pozic.

V atmosféře deprese a doznívajících reforem se začal naplňovat program federalizace ČSSR. Dne 27. října 1968 přijal parlament zákon o federativním uspořádání Československa. Od začátku roku 1969 byl však již patrný zlom v politické situaci. V mocenské sféře začali převládat stoupenci normalizace. Využívali nátlakových akcí krajně levicových stalinistických skupin, které žádaly tvrdý postup proti stoupencům reformních sil. Ve veřejnosti se rychle šířily pocity beznaděje a rezignace.

Obnovení totalitních forem vlády, podle dobové terminologie „konsolidace“ politického systému a „normalizace“ poměrů ve společnosti, se stalo oficiální linií politiky KSČ. Normalizační opatření se ovšem netýkala jen komunistů. Zasáhla citelně i celou společnost. Na podzim roku 1970 bylo přijato a poté zveřejněno politické a ideové zdůvodnění invaze do Československa a následného návratu k totalitním formám vlády. Dokument známý jako Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti od XIII. sjezdu KSČ se stal závazným vodítkem pro výklad a posuzování nedávné minulosti. Vpád vojsk byl podle něj „bratrskou internacionální pomocí“, reformní proces byl

---

²⁸ JAKUBCOVÁ, K. *Politické pozadí XIX. olympijských her v Mexiku*. Praha: Diplomová práce FVTS UK, 2007

²⁹ tamtéž

prohlášen za „kontrarevoluci“. Spokojenost sovětských protektorů s postupem normalizace byla vnějškově potvrzena podpisem nové smlouvy mezi SSSR a ČSFR „o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci“. 6. května 1971.³⁰

Snaha o demokratizaci veřejného života v období tzv. „Pražského jara“ 1968 se promítla i do sportu. Nové vedení ČSTV a ČSOV - v prosinci 1967 byl předsedou ČSOV zvolen Emanuel Bosák³¹ - navrhlo podat kandidaturu na uspořádání XXII. olympijských her 1980 v Praze. Návrh kandidatury měl v naší veřejnosti značný ohlas. Vznikl přípravný výbor a byla zahájena příprava podkladů. Spontánně se zrodil olympijský fond (později v dobách normalizace se rozplynul v prostředcích ČSTV), nebývale vzrostl zájem o olympijské hnutí. Okupace Československa armádami pěti "spřátelených států" v srpnu 1968 však zmařila všechny politické i sportovní naděje.

Na jaře 1969 se ve složení ČSOV rovněž projevil zákon o federalizaci Československa. Dosavadní „nepsaná tradice“, že jedno z míst v čele výboru je vyhrazeno pro zástupce slovenského národa, se stala „psanou“ a zůstala zachována až do rozdělení Československa na konci roku 1992.

V červenci 1970 se stal předsedou ČSOV a ČSTV, s úkolem nastolit i v této oblasti normalizační řád, Richard Nejezchleb. Ovšem už následující rok odešel do vedení Federálního shromáždění a na jeho postu ho v březnu 1972 vystřídal Antonín Himl. Teprve s ním vstoupila do olympijské hnutí a ČSOV opravdová „normalizace“. Československo stáhlo kandidaturu Prahy na olympijské hry v roce 1980 ve prospěch Moskvy.³²

---

³⁰ HARNA, J. Dějiny českých zemí. 2., Od poloviny 18. století do vzniku České republiky. Praha : Fortuna, 1998, s. 238

³¹ ³¹ E. Bosák v letech 1964 -1967 působil jako proděkan pražské FTVS. Předsedou ČSTV a ČSOV byl do roku 1970. Souběžně vykonával funkci ministra pro mládež a tělovýchovu, ministerstvo vzniklo v lednu 1969 po federalizaci Československa, avšak po roce činnosti bylo zrušeno. V letech 1952-1970 byl Bosák navíc členem IAAF. KOLÁŘ, F. a kol. *KDO BYL KDO. Naši olympionici*. Praha: Libri, 1999

³² DOVALIL, J. a kol. *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004. s. 96

3.3. Vlastní olympijský výbor

Jinou kapitolou jsou otázky vlastního olympijského hnutí, olympijských her. Mnichovem se ukončila jedna éra ve vedení mezinárodního olympijského hnutí, čehož neoddiskutovatelným faktorem byl odchod posledního významného odpůrce změn v chápání a vysvětlování ideí Averyho Brundagea. Osmdesátičtyřletý předseda MOV se sice v nejednom směru zasloužil o rozvoj olympijského hnutí, ale v pohledech na základní otázky reprezentoval myšlenkově a politicky nejkontroverznější kruhy. Právě v Mnichově prohrál svůj poslední boj proti výrazně nastupujícímu pokroku v Mezinárodním olympijském výboru. Počátky a podstata tohoto pokroku sahají do období před dvěma desetiletími, odkdy vstup Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí a brzký vstup Afriky, osvobozující se zpod kolonismu, do olympijského hnutí začaly v něm hrát novou, historickou úlohu. Brundage i na mnichovském kongresu MOV setrval ve svých starých názorech na základní otázky, jak politicky tak i z hlediska olympijských principů. Jeho neudržitelné stanovisko v otázce spravedlivého boje afrických národů proti rasismu v Rhodesii utrpělo porážku. MOV většinou odhlasoval a proti vůli svého předsedy rozhodl odvolat pozvání Rhodesie k účasti na olympijských hrách v Mnichově. Novým předsedou se stal 58-letý Ir lord Michael Killanin.³³

Dalším mezníkem v olympijském hnutí bylo jeho financování. Až do 70. let minulého století byl MOV velmi chudou organizací, dokonce i zadluženou organizací (např. v roce 1971 dosáhl dluh výše 1,5 mil.USD). V roce 1972, kdy předsednictví MOV převzal Lord Killanin, bylo zřejmé, že MOV musí zcela změnit, respektive nově vybudovat marketingovou strategii. Již o rok dříve přijal nevyhnutelné změny v Olympijské chartě, k níž bylo připojeno pravidlo 21, kterým se MOV de facto prohlásil za vlastníka vysílacích práv z olympijských her:

---

³³ ŽUMAR, O. Olympijské hry 1972. Bratislava: Šport. 1973. Kapitola: konec jedné epochy

„Veškeré platby za televizní práva a finanční příspěvky spojené s televizí náleží Mezinárodnímu olympijskému výboru, který určitý podíl přidělí mezinárodním federacím, národním olympijským výborům a organizačním výborům.“³⁴

Dále MOV a organizační výbor společně učinily opatření na ochranu komerčního využití oficiálních symbolů her. Objevila se nekalá konkurence: začátkem roku 1966 soukromí podnikatelé ukradli organizačnímu výboru myšlenku a převzali iniciativu k výrobě pamětních medailí.³⁵

---

³⁴<http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=2&all=0&jazyk=cz>, 2008-07-02

³⁵ DOVALIL, J. a kol. *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004. s. 105

4. SAMOTNÉ OLYMPIJSKÉ HRY

4.1. Zahájení her

Inzerovaly se jako „hry míru a radosti“. Šestadvacátého srpna 1972 ve tři hodiny odpoledne na nabitý olympijský stadion na severu města, zalitý hřejivými slunečními paprsky a bouřící potleskem, vpochovali v řadách urostlí řečtí sportovci. Řecké družstvo, reprezentující národ, který dal olympijským hrám ve starověku vzniknout, svým příchodem na stadion ohlásilo začátek velkolepého zahajovacího ceremoniálu XX. olympijských her. Za zvuků bubnů a činelů se z tunelu stadionu vynořovaly další týmy a v abecedním pořadí kráčely za Řeckem. Diváci pochvalně buráceli a ve větříku se třepotaly prapory a národní vlajky, scházel se výkvět světových borců, aby se utkal ve zkouškách fyzické síly, obratnosti a zdatnosti.

Zatímco většina z 10 490 zúčastněných olympioniků přecházela po stadionu a tlačila se na místa s lepším výhledem, zábavu přítomným masám obstarávaly skupiny bavorských lidových tanečníků švihajících biči. Poté bylo k modré obloze nad Mnichovem vypuštěno 5000 holubic.³⁶ Šedesátka mužů oblečených v bavorských národních krojích vypálila ze starodávných pistolí do nebe na znamení, že dorazil posvátný olympijský plamen z Peloponésu, místa konání starověké olympiády. Mnichovský symbolický oheň zaplál a olympijské hry mohly začít. Západoněmečtí vrchní představitelé, kteří se urputně zasazovali o to, aby se hry pořádaly v Mnichově, zahajovací ceremoniál silně prožívali. Hans-Jochen Vogel, který od šedesátých let až do doby několika týdnů před začátkem olympiády zastával úřad mnichovského starosty, se během ceremoniálu dmul pýchou.³⁷

Bavorští činitelé sezvali obrovské množství zástupců médií, kteří měli v počtu do té doby na jednom místě nevídaném sledovat svátek sportu a proměnu ve vývoji Německa.

---

³⁶ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s.11

³⁷ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s.12

„První, co člověk pocítil po příjezdu do Mnichova, bylo bezmezné odhodlání Němců, ať už olympijských představitelů, policistů, novinářů nebo i široké veřejnosti, zapudit minulost,“ vyjádřil se Gerald Seymour, olympijský zpravodaj ITN (Independent Television News, Nezávislých televizních zpráv) z Británie. Do bavorského hlavního města přicestovaly 4000 přispěvatelů novin, časopisů a rozhlasu a 2000 televizních zpravodajů, moderátorů a vysílacích techniků. Takřka miliardové diváctvo ve více než stovce zemí po celém světě zásobovali obrazovým líčením nezdolné vytrvalosti a odvahy. Nová satelitní technologie povýšila olympiádu na mediální událost století. Dokonce i do olympijské vesnice, kde bydleli sportovci, mohli stejně snadno závodníci i sběratelé autogramů.³⁸

Mnozí Izraelci ovšem vnímali svou přítomnost v Německu se smíšenými pocity. Henry Herskowitz, soutěžící ve střelbě z pušky, pocítoval jistou pýchu, že se Židé vrátili a vztyčili na německé půdě izraelskou vlajku. Dokazovalo to, že nacisté nezahubili jejich ducha.³⁹ Po skončení ceremoniálu hry začaly a první týden probíhaly ukázkově. Mnohým divákům her připadalo, že uprostřed narůstajícího mezinárodního napětí sport představuje jedinou naději zdravého rozumu, prostředek dorozumění mezi zneprátenými národy na individuální, lidské úrovni. Všichni soutěžící pobyt v Mnichově ovšem neprožívali stejně radostně. V židovské duši jsou vryté vzpomínky na druhou světovou válku a šest milionů vyhlazených Židů. Mnozí izraelští sportovci se v Německu cítili nepříjemně. Mnichov se koneckonců nacházel v blízkosti místa koncentračního tábora v Dachau.⁴⁰

4.3. Teroristický útok

Krátce po čtvrté hodině ranní 5.září 1972 dorazila k okraji olympijské vesnice v Mnichově skupinka nezřetelných postav a tiše vykročila po obvodu dvoumetrového

---

³⁸ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 12

³⁹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006., s. 13

⁴⁰ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 15

ohradního plotu, který měl chránit tisíce spících sportovců. Skupinka s těžkými sportovními taškami ve tmě kradmo mířila k úseku plotu u brány 25A, která se o půlnoci zamykala, ale nebyla hlídána.

Pětatřicetiletý vůdce skupiny, Latíf Afér, řečený „Ísa“, pečlivě vybral místo kudy proniknout do vesnice. V předchozích dnech viděl, jak sportovci plot přelézají, když se v noci vracejí z opileckých dýchánek ve městě. Ostraha si počínala nedbale a nikoho ze sportovců nezadržela. Postavy šplhající kolem čtvrté hodiny ranní se sportovními vaky přes plot zahlédlo několik veřejných činitelů. Jak ale Ísa předpokládal, nikdo z kolemjdoucích na ně neudeřil, protože je měli prostě za sportovce vracející se zpět do svých příbytků.⁴¹

Skupina se rozdělila a proplížila se spící vesnicí k bezvýrazné tříposchodové krychli na Connollystrasse. Muži byli odhodláni k násilí. I kdyby neozbrojená olympijská ostraha nebo mnichovská policie dostala upozornění, zřejmě by už stejně bylo pozdě. Bylo to totiž osm po zuby ozbrojených teroristů z Černého září, extremistické frakce působící v rámci Organizace pro osvobození Palestiny. Fadájíni („bojovníci za víru“) si pod oblečením ve sportovních taškách nesli kalašnikovы a granáty a byli plně připraveni se probojovat ke svému cíli, jímž byla Connollystrasse 31, budova v centru olympijské vesnice poskytující dočasné obydlí izraelské olympijské výpravě. Nově příchozí se chystali zapsat do historie XX. olympijských her. Poté co teroristé Černého září překonali ohradní plot, přesně věděli kam se vydat. Útok se plánoval týdný a Ísa se svým zástupcem „Tonym“(pravým jménem Júsuf Nazzál) pracovali inkognito v olympijské vesnici, aby se seznámili s jejím uspořádáním.⁴²

V domě číslo 31 bylo čtyřiadvacet samostatných bytových jednotek. Jedenadvacet členů izraelské delegace bydlelo v mezonetech číslo 1-6. Krátce po půl páté ráno se teroristé shromáždili na vzdáleném konci budovy, otevřeli modré hlavní dveře bytu č.1 a

---

⁴¹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 18

⁴² REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 18

vkrouzli do společné chodby.⁴³ Ostatní mezonety vedly přímo do ulice, byt číslo 1 měl ale chodbu s výtahem a schodištěm do třetího patra a střešní nástavby, do podzemních ulic a na parkoviště. Dveře se nikdy nezamykaly. Zatímco Džamál hlídal vchod, ostatní ze skupiny se rozestavili před bytem číslo 1, kde bydlelo sedm Izraelců, a pokusili se odemknout dveře klíčem, který si obstarali při přípravách na útok.

Izraelci v bytě tvrdě spali: Amicur Šapira, trenér atletiky, Kehat Šorr, trenér izraelských olympijských střelců, Andre Spitzer, trenér šermu, Tucha Sokolovsky, trenér vzpírání, Jakov Springer, rozhodčí vzpírání, a Moše Weinberg, trenér zápasu. Slabounké škrábání u dveří probudilo jedině Josefa Gutfreunda, rozhodčího zápasu. Gutfreund potichu, aby nevbudil ostatní, vyšel z pokoje do společné haly. Stoupl si bos ke dveřím a poslouchal, když v tom se dveře nepatrně pootevřely. I v šeru a rozespálý musel uvidět oči Fidájínů a hlavně jejich kalašnikovů. Rozespalost okamžitě vystřídal děs. „CHEVRE TISTATRU!!“ (Kryjte se, hoši!“) vykřikl Gutfreund a nalezl na dveře svou medvědí postavou.

V bytě vypukl poprask. Tucha Sokolovsky, který spal s Gutfreundem v pokoji, vyskočil z postele a utíkal do společné haly. Gutfreund držel tělem dveře. Sokolovsky zakřičel na kamarády v dalších pokojích, skokem se vrátil do pokoje a hnál se k oknu. Trojice teroristů za jeho zády se urputně snažila přetlačit Gutfreunda a rozrazit dveře. Tlačili rukama, nohama se zapírali o protilehlou zeď chodby, až nakonec do škvíry vsunuli dva kalašnikovы a začali jimi páčit o zárubeň. Gutfreund, chlap jak hora, vydržel ještě deset vteřin, než se teroristé nahnuli do bytu a namířenými zbraněmi ho přinutili zalehnout k zemi. Sokolovsky v slepé panice nakonec okno vyrazil.

V bytě č.1 zatím teroristé zvedli Gutfreunda z podlahy a začali pacifikovat i ostatní sportovce. Když Ísá vrazil do druhého pokoje, překvapil ho Moše Weinberg, který sebral z nočního stolku nožik na ovoce a ťal jím po vůdci teroristů. Rozřízl mu levou náprsní kapsu saka, tělo však nezasáhl. Ísá se skácel na stranu a jeden z dalších teroristů

---

⁴³ tamtéž, s. 19

stojících za ním vypálil přímo na Weinbergovu hlavu. Útok přerostl ve strašlivou skutečnost. Na německé půdě se opět prolévala krev, židovská krev.⁴⁴

Fidájínové zvedli Weinbergra z podlahy a dovlekli ho do společné haly. Všem Izraelcům pak předem nařezanými, přesně dlouhými hrubými provazy pevně spoutali zápěstí a kotníky. Tony se zbylými členy palestinské skupiny vyvlekli postřeleného Izraelce ven na Connollystrasse a táhli ho do vedlejšího bytu s cílem pozajímat více rukojmích. A to se jim povedlo, v bytě č. 3 pokojně spali David Berger, Zeev Friedman, dále Eliezer Halin, Josef Romano, Gad Cabari a Mark Slavin. Palestinci si připravili zbraně, otevřeli dveře a vkradli se dovnitř. Teroristé řvali na Izraelce povely a zaryli jim hlavně kalašnikovů do prsou. Pak je sestrkali ze schodů ke svalnatým vzpěračům Josefu Romanovi a Zjevu Friedmanovi i k nebohému Mošemu Weinbergovi se šátkem přitisknutým k obličejí. Palestinci tak získali oběti, kterými se mohli krýt. Teroristé přinutili Izraelce - i Josefa Romana, který si při závodech natrhl šlachy a chodil o berlích - dát ruce za hlavu a v zástupu je nasměrovali ven na Connollystrasse.⁴⁵

Když je odváděli po Connollystrasse zpátky ke vstupní chodbě u bytu č.1, Cabari prudce zabočil. Odmrští teroristu, který mu překážel v cestě a vystartoval po schodišti od bytu č. 1 k suterénu a olympijskému parkovišti tvořícímu splet' prostor a cest pod příbytky sportovců. Nejméně jeden terorista se rozběhl za ním, sloupy podzemního parkoviště však Cabariho při útěku chránily. Cabari po sobě zanechal zmatek. Když se totiž pustil na úprk, těžce zraněný Weindberg se vrhl na jednoho teroristu a praštil ho do obličeje takovou silou, že mu vyrazil několik zubů a zlámal čelist. Josef Romano a David Berger, s kalašnikovem namířeným v zádech, mohli jen bezmocně přihlížet. Jeden terorista střílející po Cabarim se otočil, zacílil na vzpurného Izraelce a proděravěl mu hrudník sprškou kulek. Zkrvavený Weinberg se sesunul k zemi.

Palestinci pochopitelně vnímají celé dění v odlišném světle. Nezdrahají se sice potvrdit podrobnosti průběhu vraždění, neústupně však trvají na tom, že si nepřáli oběti na životech. Podle Abú Daúda, velitele Černého září a jednoho z palestinských radikálů,

---

⁴⁴ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 20

⁴⁵ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 23

kteří útok zosnovali, dotyční teroristé nikdy nedostali výslovně nařízeno, aby na rukojmí stříleli.⁴⁶

Palestinci měli ovšem nakázáno střílet, narazí-li na odpor, a museli tušit, že silní vytrénovaní Izraelci se pohledu na zbraně jen tak nezaleknou. Od počátku bylo s tragickou nezvratností dáno, že dojde k násilí. Po zabití Weinbergra bylo Fidájínům jasné, že střelba probudila ostatní spící kolem. Teroristé tedy s křikem a namířenými zbraněmi poháněli zbývající rukojmí do pokoje v patře domu č. 31 v Connollystrasse, kde už zadržovali Gutfreunda a další sportovce. Josef Romano cestou do místnosti v patře odhodil berle a vrhl se na jednoho teroristu v zoufalé snaze sebrat mu zbraň a zachránit kamarády. Už svíral kalašnikov v rukách, když na něj jiný Palestinec vypálil.⁴⁷ Čtyři Izraelci z bytu č. 3, kteří zůstali naživu, tedy Berger, Friedman, Halin a Slavin, byli spoutáni a nahnáni do pokoje Andreho Spitzera k ostatním zadržovaným olympionikům. Mrtvola Josefa Romana byla ponechána na podlaze, aby Židům důrazně připomínala, jaký osud je stihne, pokusí-li se o útěk.⁴⁸

První vyšší německý činitel, ke kterému zpráva o útoku v olympijské vesnici putovala, byl Manfréd Schreiber, muž s kamennou tváří stojící v čele mnichovské policie. Pak zavolal Bruno Merkovi, bavorskému ministru vnitra, a stroze ho obeznámil se situací. Zpráva o krizi vyťahovala z postelí vedoucí činitele po celém Bonnu a Izraeli. Goldu Meirovu, izraelskou předsedkyni vlády, probudil ministr války generál Izrael Lior. Její spolupracovníci brzy zjistili, kdo drží syny Izraele.⁴⁹ Příslušník mnichovské policie, vyslaný do Connollystrasse na Schreiberův rozkaz, došel v 5.10 středem cesty pro pěší k příbytku Izraelců. V okně v prvním patře se objevil terorista a vyhodil na cestu dva papírky. Stanovovali ultimátum Černého září. Němcům se nechtělo věřit, že se jim někdo pokouší překazit olympiádu. Na mnichovské olympiádě fungovalo všechno tak řádně a bezproblémově, že si dotyčný policista možná myslel, že postačí, když ozbrojencům jednoduše přikáže opustit budovu a vzdát se. Palestince ovšem hnalo zoufalství a Isá usoudil, že světu předvede jejich odhodlání. Mávl přes rameno a jeho

---

⁴⁶ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 24

⁴⁷ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 25

⁴⁸ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 26

⁴⁹ tamtéž, s. 28

společníci vynesli z domu prakticky nahou, zakrvácenou mrtvolu Mošeho Weinberga a hrubě ji hodili před zděšeného policistu.⁵⁰ V době, kdy Schreiber ujížděl k vesnici, byl o útoku uvědoměn i Walter Tröger, mladý starosta olympijské vesnice a generální sekretář západoněmeckého národního olympijského hnutí. Schreiber dorazil zhruba ve stejnou chvíli jako Tröger a oba si prohlédli papíry, které teroristé vyhodili z okna. Požadavky zněly jasně. Teroristé žádali propuštění 234 osob vězněných v Izraeli a dvou vězňů v Německu, jmenovitě Andrese Baadera a Ulrike Meinhofové, vůdce neblaze proslulé teroristické skupiny Baader-Meinhofová. Požadovali přímou, i když nerovnou výměnu, a to do devíti hodin ráno. Pokud se izraelské vedení neuvolí propustit desítky zatvrzelých palestinských teroristů, ozbrojenci z Černého září pohrozili, že začnou popravovat rukojmí.

Do olympijské vesnice se už zatím nahrnuly desítky policistů. Případ se potvrdil jako teroristický útok a Schreiber těsně po 5.30 oficiálně uvědomil vládu v Bonnu a armádní představitele. Záhy přijely další posily v podobě odstřelovačů s neprůstřelnými vestami, samopaly a puškami s dalekohledy.⁵¹ Přestože nejvyšší postavení z přítomných zaujímal Hans-Dietrich Genscher (spolkový ministr vnitra), vzhledem ke zvláštnostem poválečné německé ústavy spadalo řešení krize výhradně do kompetence bavorských představitelů. Genscher mohl přispět pouze radou či pomocí. Pak přišla nejnovější zpráva z Bonnu. Pracovníci německého ministerstva zahraničí zběsile telefonovali ve snaze domoci se izraelské odpovědi na požadavky teroristů. První reakce nepůsobila příznivě-izraelská vláda se nemínila nechat Černým zářím vydírat. Na žádnou dohodu s teroristy nehodlala přistoupit. Časový limit stanovený na devátou hodinu se hrozivě blížil.⁵² Situace rukojmích představovala extrémně obtížnou politickou situaci pro Němce, protože rukojmí byli Židé. Pochopit muka, která zažíval Izrael, když Černé září obsadilo Connollystrasse č.31, i zoufalství mnichovských útočníků lze jedině tehdy, porozumíme-li tragické historii obou stran.⁵³

---

⁵⁰ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 29

⁵¹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006., s. 31

⁵² tamtéž, s. 34

⁵³ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 38

Každé líčení jejich osudů musí začít v době před několika tisíci lety, kdy král David (1000-962 př.n.l.) porazil sousední kmeny a židovské souvěrce, dobyl neutrální Jeruzalém a povýšil ho na své hlavní město. Židé zde pak žili ještě tisíc let, dokud je Římané násilím nerozehnali. Židé vytvořili židovskou diasporu, pronásledovaný národ spojený náboženstvím a historií. Mnozí trpěli ústrky všude, kde se usadili. Jejich rody žily vyprávěním o minulosti a slávě Jeruzaléma, hlavního města země, kterou považovali za svou vlast. Po období egyptské nadvlády padla Palestina do rukou osmanských Turků, kteří přišli na počátku 16. století. Dlouhá století turecké vlády palestinské Araby vyčerpala.⁵⁴ Uprostřed antisemitismu, bez zábrán se šířícího Evropou a Ruskem, se na sklonu 19. století zrodil *sionismus*, hnutí usilující o zřízení židovského státu, ve kterém by Židé netrpěli útlakem. Bylo jasné, že Židé se chtějí vrátit zpět do Palestiny a vybudovat si židovský stát, „zemi zaslíbenou“.⁵⁵ Arabové zpočátku nepřikládali sionismu význam, před rokem 1880 sídlilo v Palestině 25 tisíc Židů a do roku 1914 se počet rozrostl na 85 tisíc. Arthur Balfour, britský ministr zahraničí, 2. listopadu 1917 vznik židovského státu oficiálně podpořil podpisem. Z pohledu Arabů se „Balfourova deklarace“ rovnala naprosté zradě. Zuřila první světová válka a řada Arabů se bila za Británii proti Turkům. Po skončení války Palestina připadla pod britskou správu a mezi Araby se dál hromadila nespokojenost, protože do země přijížděli stále další židovští přistěhovalci. Arabští teroristé záhy začali napadat židovské osady.

V roce 1939 vypukla druhá světová válka a před koncem války Židé po celém světě věděli, že se je „civilizovaní“ Evropané pokusili zlikvidovat. Nic už je tedy nemohlo zarazit ve snaze získat prostor, ve kterém by jim nehrozily ústrky. Vyčerpaná Británie nebyla s to napětí mezi znesvářenými stranami urovnat, a záležitost byla proto v roce 1947 postoupena k řešení OSN.⁵⁶ Byla zrušena britská mandátní správa a v květnu 1948 byl vyhlášen Stát Izrael. Ke zrodu Izraele přispěla britská nerozhodnost ale hlavně holocaust. Palestinští Arabové usilovně bojovali o území, která považovali za svá.⁵⁷

---

⁵⁴ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 39

⁵⁵ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 40

⁵⁶ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 41

⁵⁷ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 43

Když se arabsko-izraelská válka začala pro Araby vyvíjet nepříznivě, mnozí palestinsko-arabští vůdci se uchýlili do exilu za hranice. Stovkám tisíc vyštvaných arabských civilistů, ovšem nezbylo, než se od okolních arabských vlád nechat nahnat do uprchlických táborů. Jásir Arafát, vůdce novodobé Organizace pro osvobození Palestiny (OOP), nesoucí hlavní podíl na vytvoření organizace Černé září a na spáchání útoku v Mnichově zakládá v polovině 50.let Fatah. Organizaci, kterou zřídil, aby usměrnil rozzlobené mladé radikály v palestinských uprchlických táborech do správných kolejí.⁵⁸ Fatah podnikal příležitostné výpady proti Izraeli ze základen v pásmu Gazy až do února 1966. V roce 1967 proběhla třetí (Šestidenní) válka o Palestinu, kdy izraelské letectvo téměř zničilo egyptské, syrské a jordánské vzdušné síly a v kombinaci s bleskovým tankovým útokem obsadilo celou Palestinu. V období 1967-1975 byl dokonce uzavřen Suezský průplav a schylovalo se k další válce.⁵⁹ Dochází k porážce Fatahu a tím i k poklesu morálky.⁶⁰ Arafát si uvědomoval, že pokud nepředvede, že proti Izraelskému státu něco – třeba zoufalého – podniká, vymkne se mu OOP z rukou. Arabské vlády ovšem OOP nedovolily útočit ze svého území, protože se obávaly, že by na sebe uvalily izraelský hněv a mezinárodní hanbu. S Arafátovým tichým souhlasem se tedy utvořila nová skupina, která měla provádět teroristické útoky a atentáty, a to především v zahraničí. Jméno skupiny se mělo brzy neblaze proslavit po celé Evropě i Blízkém východě. Na paměť jordánských útoků z předešlého roku dostala výmluvný, zlověstný název *Černé září*.⁶¹

Teroristé z Černého září možná útok v Connollystrasse 31 týdny připravovali, lhůta na propuštění jejich spolubojovníků z izraelských a německých věznic, zprvu stanovená na devátou hodinu ranní, se však mýjela s realitou. Palestinský vpád do mnichovských olympijských her vládu v Bonnu zaskočil natolik, že trvalo několik hodin, než se vládní aparát naplno rozběhl. Ještě v 8.45, kdy do splnění pohružky o popravování rukojmích zbývá pouhá čtvrt hodina, se s řešením krizové situace stále nijak nepostoupilo.

---

⁵⁸ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 44

⁵⁹ JAKUBCOVÁ, K. *Politické pozadí XIX. olympijských her v Mexiku*. Praha: Diplomová práce FVTS UK, 2007

⁶⁰ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 52

⁶¹ tamtéž, s. 53

Vrchní němečtí činitelé se v olympijské vesnici rozhodli, že s teroristy osobně promluví a přesvědčí je, aby lhůtu prodloužili a dali izraelské a německé vládě více času.⁶²

Mnichovský policejní náčelník Manfred Schreiber a Ahmed Touni, hlava Egyptské olympijské výpravy, vyjednávali přímo s únosci, opakovali nabídku neomezeného množství peněz. Tuništi a libyjské velvyslanci v Německu se také pokusili pomoci vyhrát ústupky od únosců.⁶³ Mimořádné situaci v Connollystrasse onen slunný den v Mnichově přihlížely desítky a desítky svědků.⁶⁴ Balkony s výhledem na byty izraelské výpravy obsadili i další zděšení diváci, včetně zástupců světových médií. Ti všichni se seběhli, aby přihlíželi tragédii, která se stala nejsledovanějším teroristickým útokem v dějinách.⁶⁵ Zatímco bavorské činitelé přemítali, jak únoscům na Connollystrasse vyrvat izraelské rukojmí, na olympiádě se dál soutěžilo. Televizní záběry krizové situace se prolínaly s přenosy z drezury.⁶⁶ Ten protiklad mnohé diváky znechucoval. Kousek od olympijského stadionu mířily hlavně samopalů na rukojmí a několik komentátorů přišlo s otázkou, proč za takových otřesných podmínek olympiáda pokračuje.

Hans Klein, vedoucí tiskový mluvčí Olympijského organizačního výboru, odpoledne na nabitě tiskové konferenci přečetl prohlášení Brundage a Williho Daumea, předsedy OOV: „Olympijský mír narušil vražedný čin zločinných teroristů. Celý civilizovaný svět tento barbarský zločin, tuto hrůzu odsuzuje. Na znamení hluboké úcty k obětem a solidarity se stále ještě nepropuštěnými rukojmími se dnešní odpolední soutěže ruší. MOV a organizační výbor uctí památku obětí slavnostním aktem, který se uskuteční zítra 6. září 1972, v deset hodin dopoledne na olympijském stadionu. Tento akt vyjádří, že olympijská myšlenka je silnější než teror a násilí.“⁶⁷ Teroristé si uvědomovali, že se na ně upírají oči celého světa. Lidé sledovali události v Mnichově jako uhranutí, což muselo posilovat jistotu fidajínů, kterým se tak podařilo docílit toho, že palestinský boj

---

⁶²REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 68

⁶³ <http://mnichov-masakr.navajo.cz> 2008-27-02

⁶⁴REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 89

⁶⁵REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 90

⁶⁶ tamtéž, s. 86

⁶⁷REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 87

vešel ve známost po celé zeměkouli. Vždyť i kolem samotné Connollystrasse se shromáždil ohromný dav čítající v 16.20 na 75 až 80 tisíc lidí krmících se při té napínavé podívané párky se zelím.

Ísa už takovou jistotu nepocíťoval, zvažoval co udělat s rukojmími. Musel přitom s Izraelci promluvit, protože jeden ze zadržovaných navrhl, aby celá skupina odletěla do Káhiry a pokusila se patovou situaci vyřešit z egyptského hlavního města. I Němce už napjatá situace zmáhala. Situace se změnila, oznámil německým představitelům Ísa. Teroristé už patovou situaci nemíní déle trpět, prohlásil a vzápětí oznámil, že jeden z rukojmích navrhl, aby celá skupina odletěla do Káhiry a krizi vyřešila odtamtud. Ísovi se ten nápad zamlouval. Požadoval dvě letadla schopná do hodiny odstartovat.⁶⁸ Němečtí činitelé uvádějí, že poté jim Ísa řekl, že jestliže Izrael nepropustí vězně a nenechá je odletět do Egypta a setkat se tam na letišti se členy Černého září, všichni rukojmí zahynou. Němce ovšem návrh zděsil. Věděli, že Izrael v žádném případě nedovolí, aby teroristé odletěli s jeho občany z Německa. Zneklidnění činitelé se to pokouší Ísovi rozmluvit. Genscher upozornil Ísu, že v požadovaném čase bude obtížné sehnat dvě letadla s dobrovolníky, kteří je budou pilotovat. Ísa se nakonec nechal umluvit na jedno letadlo, které mu Němci slíbili přichystat na sedmou hodinu večer.⁶⁹

Němci sdělili Ísovi, že na jeho plán přistoupí pouze za předpokladu, že si budou moci osobně promluvit s rukojmími. Ísa o jejich požadavku chvíli přemítal a pak jim vyhověl. Vyslal znamení do prvního patra, křikl arabsky a na to byl k oknu v prvním patře budovy dostrkán Andre Spitzer, který plynně mluvil německy. S rukama pevně svázanýma za zády působil sice hrdě, zároveň však i děsivým dojmem. Za ním stál chmurně Kohat Šorr. Mezi Spitzerem a německými politiky dole začala krátká, jímavá rozmluva.⁷⁰ Němci se s tímto rozhovorem zdaleka nespokojili.

Genscher řekl Ísovi, že chce, aby teroristé pustili německé představitele k rukojmím, aby si s nimi mohli pořádně promluvit. Teprve pak, jak bylo Ísovi dáno na srozuměnou,

---

⁶⁸ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 103

⁶⁹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 104

⁷⁰ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 105

dovolí teroristům a rukojmím opustit německou půdu. Ísa neměl na vybranou. Uvolil se pustit Genschera s Trögerem dál, v 17.05 oba dva vešli modrými dveřmi do izraelské budovy. Dva teroristé hlídkující na prahu se samopaly otevřeli dveře, za kterými se naskytl pohled na krvavou spoušť. Němci se dali s rukojmími do nesouvislého rozhovoru vedeného v angličtině. Rukojmí se podle Trögera báli dvou věcí. Především se samozřejmě báli teroristů, kteří už jednou na jejich přátelích prokázali, že se nezdráhají vraždit, a pak se děsili policejního útoku na budovu, který by podle názoru sportovců měl za následek jejich smrt.

Němečtí činitelé se vrátili do krizového centra a neprodleně začali plánovat co podniknou dál. Nejdůležitějším bylo určit počet teroristů. Celý den se vedly dohady o tom, kolik Palestinců stojí proti mnichovské policii. Přesně stanovený údaj hrál klíčovou roli, pokud se mělo v budově či mimo ni na teroristy zaútočit.

Zásadní význam mělo to, že tito dva němečtí činitelé zřejmě Schreiberovi sdělili, že zahlédli pouze čtyři, možná pět teroristů. Krizový štáb vzal toto sdělení za základ pro další přípravy policejní záchranné akce.⁷¹ Němci naprosto nemínili dovolit teroristům, aby s rukojmími vycestovali ze země, izraelská vláda to přísně zakázala. Několik německých představitelů ovšem Ísovi namluvilo, že začnou chystat trasu, po které zemi opustí. Ísa jejich nabídkám volné cesty zřejmě uvěřil. Němci konečně zahájili první vážný pokus o záchranu Izraelců s použitím síly. Desítky německých policistů oblečených v teplákových soupravách nenápadně vylezly na střechy s výhledem na Connollystrasse.⁷² Policisté se pro tento vysoce riskantní úkol vybírali jednoduše, byli to členové německého okresní policie, kteří neprošli žádným výcvikem. Policisty chystající se k zásahu ovšem sledovalo mnohem početnější diváctvo. Na policisty mířily kamery desítek televizních štábů. Jeden německý velitel si nakonec uvědomil, že televizní diváci vidí, jak policejní tým nastupuje k zásahu, a odvrátil katastrofu.⁷³

K šesté hodině večerní už byly rozpracované plány na záchranu Izraelců mimo území olympijské vesnice. Krizový štáb rozhodl, že teroristé a rukojmí se přepraví dvěma

---

⁷¹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006 s. 108

⁷² REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006 s. 110

⁷³ tamtéž, s. 112

vrtulníky do Fürstenfeldburcku (letišťe ležící na izolovaném místě v lesích dvacet kilometrů od Mnichova), kde jak jim bylo řečeno, na ně bude čekat tryskové letadlo, kterým odletí ze země. Německá policie nato podnikne rozsáhlou záchrannou akci, při níž všechny teroristy pozabíjí nebo pozatýká. Do Fürstenfeldburcku se ihned z olympijské vesnice přepravilo pět policejních odstřelovačů, aby se na útok přepravili.⁷⁴ Několik německých činitelů tvrdí, že v tu dobu na Bavořany silně naléhali organizátoři olympijských her, aby situaci vyřešili.⁷⁵

O politických machinacích organizátorů se dodnes vedou spory. Předseda olympijského výboru Avery Brundage, tvrdohlavý stoik, slepě usilující zachování bájněho „olympijského ducha“, jednoznačně přikládal prvořadou důležitost tomu, aby se krize rychle vyřešila. V sedm hodin večer se v Mnichově začala scházet výkonná rada MOV k rokování o tom, jak na krizi reagovat. Na druhý den se chystalo uctění památky dvou zabitých Izraelců a výbor se usnesl, že olympiáda bude pokračovat bez ohledu na to, jak dopadnou zadržovaní Izraelci.

Avery Brundage se od nástupu do čela Mezinárodního olympijského výboru v roce 1952 snažil uchránit své milované olympijské hry před politickým tlakem. Za žádných okolností nemínil připustit, aby nastalá krizová situace narušila průběh mnichovské olympiády, což zjevně potvrzuje i Manfred Schreiber.

Ve 22.03 vyrazil ze dveří budovy jeden z teroristů se zbraní v ruce a obhlížel okolí. Teroristé vystrkali Izraelce se zavazanýma očima ze dveří a nahnali je do autobusu, který je měl dopravit k vrtulníkům. Nervózní teroristé, obávající se léčky, při tom v šeru mávali hlavněmi samopalů.⁷⁶ Tisíce přihlížejících sledovaly, jak se Izraelci přesouvají. Díval se i Hans-Dietrich Genscher. „Jeden, dva, tři, čtyři...“ počítal. Němci konečně měli zjistit, kolika teroristům vlastně čelí. Genscherovi se zatajil dech, když napočítal osm. Němci celý den žili v domnění, že v Connollystrasse 31 se nachází pouze pětice Palestinců. Na letišti ve Fürstenfeldburcku čekalo pouhých pět odstřelovačů.⁷⁷ Němci

---

⁷⁴ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 116

⁷⁵ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 118

⁷⁶ tamtéž, s. 125

⁷⁷ tamtéž, s. 126

to naplánovali tak, že dva vrtulníky přepravující rukojmí a teroristy poletí pomalu, aby je činitelé ve třetím vrtulníku mohli předhonorit, přistát první a ujmout se záchranné akce. Teroristé ovšem věděli, že začíná nejnebezpečnější část jejich úkolu. Bylo jim jasné, že pokud se Němci hodlají pokusit o záchranu Izraelců, zaútočí na letišti.⁷⁸

Němci se před odletem s Ísou dohodli, že po přistání on a ještě jeden terorista z druhého vrtulníku vystoupí a přejdou široký úsek přistávací plochy k boeingu, aby se přesvědčili, že jim vyhovuje. Souběžně měli teroristé propustit obě dvoučlenné posádky vrtulníku a nechat je odejít do bezpečí. Podle tvrzení policie bylo rozhodnuto, že se dotyční dva Palestinci poté, co si prohlédnou letadlo, nechají dojít do půlky cesty k vrtulníkům. V tu chvíli na ně začnou odstřelovači pálit a před jejich společníky je zneškodní.

Další odstřelovači si pak vezmou na mušku ostatní teroristy ve vrtulnicích, na které zvenčí uvidí. Plán závisel na schopnosti německých střelců zlikvidovat teroristy do několika vteřin od zahájení palby. Přitom však na osm teroristů ve Fürstenfeldburcku číhalo pouhých pět odstřelovačů, a nikoli deset, dvacet nebo padesát.⁷⁹ Ještě v době, když teroristé letěli do Fürstenfeldburcku, se odstřelovači stále domnívali, že budou zasahovat jen proti pěti teroristům. Policisty ve Fürstenfeldburcku neupozornil nikdo ani po tom, co Manfred s dalšími činiteli v olympijské vesnici při přesunu teroristů z autobusu do dvou vrtulníků zjistili, že protivníků je ve skutečnosti osm, a nikoli pět, jak se celý den soudilo. Pětice odstřelovačů však tvořila pouze jednu složku plánu na zastavení teroristů. Jak se nyní ukazuje, Němci ve skutečnosti plánovali, že dva z předpokládaných pěti teroristů vystoupí po přistání z vrtulníků a půjdou si zkontrolovat boeingu. Pětice odstřelovačů pak pozabíjí zbývající „tři“ teroristy a policisté ukrytí v letadle pochyťají nebo zabijí první dva teroristy.⁸⁰ Boeing 727, proudové letadlo bylo umístěno na asfaltu s pěti nebo šesti ozbrojenými německými policisty. Oddíl se převlékl do uniforem pilotní posádky a obslužného personálu, oblečení nevyšlo pro všechny, a tak si někteří museli obléknout košile Lufthansy ke

---

⁷⁸ tamtéž, s. 128

⁷⁹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 129

⁸⁰ tamtéž, s. 130

kalhotám od policejního stejnokroje. Tento oddíl měl přemoci teroristy, kteří budou prohledávat letadlo a dát tak německým odstřelovačům šanci zabít teroristy, kteří zbývají u helikoptér. Ale byli to obyčejní policisté, kteří nebyli trénováni na takové mise. V poslední minutě, kdy helikoptéry přistávaly na asfaltu, německá policie na palubě letadla hlasovala, aby se vzdala úkolu, bez konzultace s nadřízenými německými činiteli.⁸¹ Na vymýšlení jiného plánu už bylo pozdě. Nebyl čas vyslat do letadla nový oddíl. Teroristy bylo nutné zastavit, ještě než dojdou do letadla, bez ohledu na následky. Nezadržitelně se schylovalo ke krvavému vyústění.⁸² Do zahájení akce už zbývaly pouhé okamžiky. Motory letadla sice běžely, policisté převlečení za členy posádky se už vytratili a Ísa s Tonym kráčeli k prázdnému boeingu.

Bylo jasné, že jakmile vstoupí dovnitř, vytuší, že padli do léčky.⁸³ Muži v letadle tvořili zásadní součást nejistého a riskantního záchranného plánu. Když z letadla odešli, celá akce se zhroutila. V mžiku zavládl zmatek. Čtveřice členů pilotních posádek vrtulníků se rozutekla všemi směry. Střelec číslo tři začal pálit na Ísu a Tonyho, kteří se rozběhli zpátky k vrtulníkům.⁸⁴ Teroristé dokázali vyvinout děsivou palební sílu. Skrápěli kulkami celou letištní plochu, pálili na hlavní budovu, na světla, na boeing i na přehající letce, kteří pilotovali vrtulníky.⁸⁵ Teprve ve 22.50, když už se hodnou dobu střílelo, jeden z vyšších policejních činitelů na letišti dospěl k rozhodnutí, že je zapotřebí nasadit obrněná vozidla, a několik obrněných vozů čekajících v olympijské vesnici konečně dostalo rozkaz, aby kvapem vyrazilo do Fürstenfeldburcku.⁸⁶

Ve 23.55, více než hodinu po vypuknutí boje, do Fürstenfeldburcku konečně dojela nejméně čtveřice obrněných vozidel a v 0.01 začala najíždět do bojového postavení. V okamžiku, když se obrněné vozy blížily k vrtulníkům, teroristé zjevně usoudili, že se na ně chystá kulometná palba. Uvnitř vrtulníku stojícího na východní straně parkovací plochy letiště začal jeden terorista pálit rovnou na rukojmí. Springer, Halfin a Friedman

---

⁸¹ <http://mnichov-masakr.navajo.cz>, 2008-27-02

⁸² REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 132

⁸³ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 135

⁸⁴ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 136

⁸⁵ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 137

⁸⁶ tamtéž, s. 138

zemřeli okamžitě, David Berger ovšem dostal zásah pouze do nohy. Dotyčný terorista nato vyskočil z vrtulníku, odjistil granát a hodil ho dovnitř. Ze tmy pod druhou helikoptérou se vzápětí znovu vynořil Ísa a začal opět střílet na letištní budovy.⁸⁷ Činitelé uvnitř se ihned kryli, odstřelovači na střeše řídicí věže však ve vteřině palbu opětovali a Ísu i jeho spolubojovníka takřka současně zastřelili. Už bylo ale pozdě. V okamžiku, kdy se oba teroristé sesunuli k zemi, otrásl východním vrtulníkem silný výbuch. Od granátu se vzňala palivová nádrž a vrtulník se zajatými Izraelci vzplál.

Na letištní plochu vyšlehly plameny a zpod západního vrtulníku vyklouzl Adnán al-Gháší, vlezl dovnitř a postřílel ze samopalu zbylou pětici Izraelců – Gutfreunda, Šorra, Slavina, Spitzera a Šapiru.⁸⁸

Přežili tři Palestinci a také všichni členové posádek německých vrtulníků. Pět teroristů zahynulo. Jeden německý policista přišel o život a několik dalších utrpělo zranění, z toho nejméně dva dostali zásah „z vlastních řad“. Nezachránil se však ani jeden Izraelec. Německá „záchranná“ akce se zvrhla v trestuhodně nezdařený chaos.⁸⁹ Výčet chyb, kterých se němečtí činitelé ve Fürstenfeldburcku dopustili, vyrazí dech. Pětice odstřelovačů na letišti, z nichž někteří se nacházeli ve zhruba stometrové vzdálenosti od velitele, nedostala vysílačky, což představuje opomenutí děsivého kalibru. Vysílačkami přitom byla vybavena celá neozbrojená ostražina olympijské vesnice. Bavorské orgány později absurdně prohlásily, že na shánění vysílaček nebyl čas.⁹⁰ Několik střelců také údajně nemělo pušky opatřené dalekohledy, přestože už v 5.40 byl vydán rozkaz, aby se takové zbraně obstaraly, žádný odstřelovač neměl infračervený zaměřovač. Nikdo z nich nedostal neprůstřelnou vestu a ni ocelovou přilbu, ačkoli Schreiber o ně žádal již v 8.45. Neprůstřelné vesty a helmy by odstřelovačům dodaly větší sebejistotu a možná i větší odvahu vyhlédnout ze zákrytu a lépe na teroristy zaměřit. Tato mnohočetná pochybení němečtí představitelé dosud nedokázali vysvětlit.

---

⁸⁷ tamtéž, s. 144

⁸⁸ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 145

⁸⁹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 148

⁹⁰ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 139

Taktika trpěla nedostatky. Nejprůkaznější výtka na adresu mnichovské policie a bavorské vlády se však týká počtu odstřelovačů – na zásah proti větší skupině silně vyzbrojených a odhodlaných palestinských teroristů bylo nasazeno pouze pět mužů. Další tkvěla v úrovni střeleckého umění příslušníků mnichovské policie. O tom, že je nevalná, se vědělo už před nezdařeným zásahem ve Fürstenfeldburcku.⁹¹

Informace z místa byly zprvu útržkovité, první odvysílané zprávy ovšem naznačovaly, že se strhla ostrá přestřelka.⁹² U hlavní brány letiště ve Fürstenfeldburcku, kde se sbíhaly desítky novinářů a německých zvědavců, kteří odtamtud nemohli ze základny nic vidět ani slyšet, předstoupil před shromážděná média z nejasných důvodů jakýsi muž s oficiálním olympijským kloboukem na hlavě. „Všechno dobře dopadlo!“ vykřikl. „Rukojmí jsou na svobodě!“ Ve zjitřené atmosféře kolem letiště se zvěst o osvobození Izraelců rozlétna jako požár. Tisk, nezřízeně dychtící po zprávách o rukojmích, dotyčnému vše uvěřil v domnění, že jde o nějakého olympijského funkcionáře. Cestou od jednoho nadřízeného ke druhému se zvěst proměnila ve fakt. Souběžně domnělá dobrá zpráva putovala od novinářů na jejich zpravodajská pracoviště. V rozmezí půl hodiny se s předstihem napsala historie. Agentura Reuters ve 23.31 vyslala do světa telegrafickou zprávu „VŠICHNI IZRAELŠTÍ RUKOJMÍ ZACHRÁNĚNÍ“, která se měla ještě po uzávěrce zařadit do zpravodajství.

Hrozivá pravda vyšla najevo až po třetí hodině ranní. Zlá zpráva se šířila stejnou rychlostí jako předtím oznámení o záchraně rukojmích. Agentura Reuters vydala ve 3.17 opravu: „BLESKEM: VŠICHNI IZRAELŠTÍ ZAJATÍ ARABSKÝMI OZBROJENCI MRTVI.“⁹³ Velká část světa tu zprávu vyslechla z úst Jima McKaye. S pobledlou, svraštelou tváří se zadíval přímo do kamery a souběžně s tím jak mu miniaturním sluchátkem proudily nejnovější zprávy, oznamoval: „Právě jsem obdržel konečnou zprávu. Když jsem byl kluk, otec říkával, že naše největší naděje a nejhorší obavy málokdy dojdou naplnění,“ odmlčel se. „Dnes v noci se naše nejhorší obavy naplnily...nyní mi hlásí, že bylo jedenáct rukojmích. Dva včera ráno zahynuli ve svých

---

⁹¹ tamtéž, s. 141

⁹² REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 151

⁹³ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s.156

pokojích. Devět jich přišlo o život dnes v noci...Všichni jsou po smrti,“ vyslovil prostou větu, která zůstává v paměti i po letech. Na McKayovi bylo patrné, že ho přemáhá slabost. „Je po všem,“ pokračoval. „Co bude s dvacátými olympijskými hrami? Nikdo z nás neví... Jaký směr nabere světová historie?...Víc už nemám, co bych dodal...“⁹⁴

Sdělení zvolna pronikalo do hlav a srdcí. Příbuzní sportovců a televizní diváci po celou dobu zažívali do jisté míry stejnou tragédii. Milióny lidí celý den u televizorů sledovaly drama vysílané v přímém přenosu. Nechtěli věřit tomu, co vidí na obrazovce.⁹⁵ Zničení byli i němečtí činitelé v Mnichově. Mezi německými představiteli zavládla citelná panika. Vyšla najevo jejich hrubá pochybení. Rukojmí zahynuli vinou jejich neschopnosti, která měla za následek vleklý boj. Po světě se rozlehlo oznámení, že rukojmí jsou všichni šťastně na svobodě. Dobrá zpráva byla vzápětí odvolána a svět se dozvěděl děsivou pravdu.⁹⁶

4.4. Dopad tragédie na pokračování her

Olympijské soutěže byly odloženy 5.zářím na celý jeden den, toto se nikdy v historii olympijských her nestalo.⁹⁷ Další den v deset hodin dopoledne se na olympijském stadionu měl uskutečnit vzpomínkový akt k uctění památky Mošeho Weinberga a Joseho Romana, zavražděných v úvodu palestinského útoku. Olympijská vlajka, stejně jako vlajky všech zúčastněných států, byly na půl žerdi.⁹⁸ Na paměť mrtvých bylo ponecháno jedenáct volných sedadel. Lalkina jako vedoucího izraelské výpravy vyzvali, aby před tisíci přítomných a miliony televizních diváků pronesl řeč.⁹⁹

---

⁹⁴ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s.156

⁹⁵ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s.157

⁹⁶ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s.158

⁹⁷ <http://mnichov-masakr.navajo.cz>, 2008-27-02

⁹⁸ *Olympijské hry. Od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2003, .s.185

⁹⁹ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 163

Poté přišla řada na Averyho Brundage, předsedu Mezinárodního olympijského výboru, který k přítomným i nepřítomným účastníkům smutečního aktu promluvil s obvyklým nedostatkem taktu: „Každý civilizovaný člověk se otrásá hrůzou nad barbarským zločinným vpádem teroristů do pokojného olympijského areálu. Želíme ztráty našich izraelských přátel...kteří se stali oběťmi tohoto brutálního útoku.

Olympijský prapor a vlajky celého světa vlají na půl žerdi. Je smutné, že čím více v tomto nedokonalém světě stoupá velkolepost a význam olympijských her, tím silněji podléhají komerčnímu, politickému a nyní i zločineckému tlaku.“

Vzápětí Brundage pozbyl veškerý cit. „Dvacáté olympijské hry se staly terčem dvojího surového útoku. V případě Rhodesie jsme prohráli boj s holým politickým vyděračstvím. Máme pouze sílu velkého ideálu. Veřejnost mi jistě dá za pravdu, že nesmíme dopustit, aby hrstka teroristů zadusila toto jádro mezinárodní spolupráce a dobré vůle, které v olympijském hnutí máme.“ Nato vzdorovitě pronesl známá opentlená slova: „Olympiáda musí pokračovat a my i nadále musíme usilovat o to, aby si uchovala čistotu, ryznost a čestnost a aby se sportovní chování šířilo ze závodíšť i do jiných oblastí. Dnešek vyhlášíme dnem smutku a všech soutěžích budeme pokračovat o den později oproti původnímu plánu.“ Tento postarší Američan neodolal a rýpl si do afrických olympijských představitelů poznámkou o „holém politickém vyděračství“, kterou připomněl jejich snahy nepřipustit na olympiádu reprezentanty rasistické Rhodesie. Miliónů lidí želících smrti izraelských sportovců se nadto dotkl tím, že masakr ve Fürstenfeldburcku přirovnal ke zdravé diskusi o účasti Rhodesie.¹⁰⁰

Ani ostatní hodnostáři si při vzpomínkovém obřadu nepočínali s náležitou úctou. Arabská družstva smuteční akt bojkotovala a funkcionáři libanonského týmu sdělili novinářům: „Na stadion jsme nešli. Vedoucí výpravy nám zakázal vycházet z pokojů.“ Reakce výpravy Saúdské Arábie působila ještě urážlivěji: „Jaký obřad? Jaké střelení?“

101

---

¹⁰⁰ REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo 2006, s. 164

¹⁰¹ tamtéž, s. 165

5. SPORTOVNÍ KLÁNÍ HER

5.1. Největší úspěchy účastníků her

Přesto je lepší na Mnichov vzpomínat jako na skvěle organizované hry ozdobené skvělými sportovními výkony. Do programu se vrátila lukostřelba, a to po 52 letech. Podruhé a tentokrát už definitivně se mezi olympijské disciplíny dostala házená a svoji premiéru zažil vodní slalom. Zajímavé je, že všechny čtyři disciplíny na umělém kanále vyhráli reprezentanti východní části Německa. Určitě k tomu přispěl i fakt, že v rámci přípravy byla v NDR vybudována přesná kopie olympijského kanálu.

Počet medailí podle států:

XX. OLYMPIJSKÉ HRY					
P.	Země	Zlato	Stříbro	Bronz	Součet
1	 SSSR	50	27	22	99
2	 Spojené státy americké	33	31	30	94
3	 Východní Německo (NDR)	20	23	23	66
4	 Západní Německo (NSR)	13	11	16	40
5	 Japonsko	13	8	8	29
6	 Austrálie	8	7	2	17
7	 Polsko	7	5	9	21
8	 Maďarsko	6	13	16	35
9	 Bulharsko	6	10	5	21
10	 Itálie	5	3	10	18

Nejúspěšnější ze všech zúčastněných výprav byla výprava Svazu sovětských socialistických republik - s novým rekordem 50 zlatých medailí.

Americký plavec Mark Spitz vyhrál neuvěřitelných sedm zlatých medailí, své první zlato vybojoval finský vytrvalec Lasse Virén. Vítězství na trati 10000 metrů ozdobil navíc světovým rekordem, a to i přesto, že zhruba v polovině závodu upadl.

Největší pozornost novinářů přitáhla usměvavá gymnastka Olga Korbutovová. Sedmnáctiletá rodačka z běloruského Grodna trénovala u velmi svérázného Renalda Knyše. Ten si vedl kartotéku všech mladých manželských párů v Grodnu a snažil se odhadnout, komu by se mohl narodit gymnastický talent. Pokud takový objevil, neváhal z něj úspěch doslova a do písmene vytlout. Korbutová prožila v Mnichově slávu i neúspěch. Mladičká dívenka při své mezinárodní premiéře zahájila soutěž skvěle, při závodu družstev zvedlo její cvičení na bradlech celou halu ze sedadel. Olga se tak rázem zařadila mezi favoritky na zlato, při finále víceboje vedla, ale potom ji právě bradla zradila. Dvakrát spadla a známka 7,5 ji připravila o medailové naděje. Sama Korbutová později přiznala, že nezvládla tlak médií a také pozornost diváků. Ve víceboji nakonec skončila sedmá. O dvacet hodin později však musela do haly znovu, protože nastupovala k finálovým cvičením na jednotlivých náradích. Na bradlech skončila druhá a vyhrála prostná a kladinu. Její pokoj v olympijské vesnici zavalily tisíce telegramů, dopisů a květin. V Grodnu musel být vyhrazen jeden pošťák pouze pro blahopřejné dopisy, za jediný rok jich přišlo 20000. Když Korbutová zašla v Mnichově do obchodu, všichni prodavači ji nutili, aby si odnesla zboží zadarmo. Mnohem horší osud potkal její krajanku a bronzovou medailistku z víceboje Tamaru Lazakovičovou. Ta měla ve zvyku večer před soutěží vypít láhev koňaku.

Nejtěžším mužem historie se stal zápasník Chris Taylor. Tento Američan vážil 186,88 kilogramů, přesto mu to na zlato nestačilo a musel se spokojit s bronzem. V zápase se už tento rekord překonat nedá, protože od roku 1988 je maximální možná váha zápasníka 130 kilogramů. Hrdinou zápasnických soutěží se ovšem stal Ivan Yarigin z Ruska, tento volnostylař na cestě za zlatou medailí položil všech sedm soupeřů na lopatky.

V Mnichově skončily další vítězné série, poprvé nevyhrál tyčkařskou soutěž Američan, po 16-ti zlatých medailích pro atlety USA vyhrál Wolfgang Nordwig z NDR. Skončilo i

zlaté tažení amerických basketbalistů, ve finále podlehli Sovětskému svazu. Saša Bělov dal vítězný koš v poslední sekundě, i když nad závěrem zápasu dodnes panují rozpaky, protože došlo k několika chybám rozhodčích. Zklamaní a marně protestující Američané si nepřišli ani pro stříbrné medaile. V olympijské historii je celá řada šampiónů, kteří se později proslavili ve filmu, ovšem pouze jeden z nich je kůň. Cornishman V. z Velké Británie vybojoval dvě zlaté medaile v military v letech 1968 a 1972 a později vystupoval jako hrdina ve dvou filmech.¹⁰²

5.2. Velikáni olympiády

Sedmkrát Mark Spitz

Ještě nikdy se v olympijském bazénu neobjevil plavec, který by z něho dokázal vylovit více než čtyři zlaté medaile, jako se to podařilo v roce 1964 v Tokiu Donaldu Schollanderovi. V období před olympijskými hrami se však této plavecké hvězdě USA objevila nečekaná konkurence v domácím bazénu v Santa Clara a u stejného trenéra Carla Heinze. Byl to student lékařství, mladý motýlkář Mark Spitz.¹⁰³

Mark Andrew Spitz se narodil v únoru 1950 v kalifornském Modestu a poprvé skákal z bloků v plaveckém oddílu v Arden Hills. Bylo mu sedm let. „Plaval jsem závodně asi rok, protože si v tom oddíle všimli, že mám určitý talent. Ten jsem prokázal hlavně v druhém roce, protože jsem překonal sedmnáct juniorských rekordů Spojených států, ještě než mi bylo deset.“

„Poprvé jsem si existenci olympijských her uvědomil ve čtrnácti letech, ve čtyřiašedesátém, protože tehdy americký plavec Don Shollander přivezl z Tokia čtyři zlaté a dostal se tak na titulní stránky snad všech amerických magazinů.“

---

¹⁰² <http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=2&all=0&jazyk=cz>, 2008-07-02

¹⁰³ PROCHÁZKA, K. *Olympijské hry Od Athén 1896 po Moskvu 1980*, Praha: Olympia 1984, s.263

Spitz si také hodně věřil, až kolegům, kteří jeho velkolepé plány nebrali příliš vážně, připadal někdy arogantní. Všechno ale vždycky Spitzovi nešlo jak po másle. Přestože ještě před olympiádou v Mexiku překonal tři světové rekordy, hry v Mexiku ho zklamaly. Spitz se chlubil, že podobně jako o rok dříve na panamerických hrách si odveze pět medailí a překoná tak Shollanderův rekord čtyř zlatých, ale nakonec dostal v uvozovkách pouhé dvě zlaté a v uvozovkách pouze ze štafet. V jednotlivcích získal stříbro na motýlkářské a bronz ve volnostylařské stovce. Když navíc v motýlku na dvě stě metrů doplavil ve finále poslední, američtí kolegové si z něj dělali legraci a Spitzovi bylo jasné, že všechno v životě nepůjde jen tak, jak si naplánoval.

Americký borec nejenže získal ve všech svých závodech zlaté medaile, překonal ve všech světové rekordy a odvezl si z jedné her nejvíc zlatých v dějinách. Připomeňme jen že v jednotlivcích vyhrál sto a dvě stě metrů motýlka, sto a dvě stě metrů volný styl a v družstvech štafetu čtyřikrát sto a čtyřikrát dvě stě metrů ve volném stylu a čtyřikrát sto v polohovém závodě.

Na závodech už tehdy komentátoři o plaveckém zázraku z Kalifornie mluvili jako o „Králi Markovi“ a kníratý, černovlasý plavec z doby, kdy ne všichni hokejisté hráli v přilbách a žádní olympijští plavci si nenasazovali čepice, si také jako král připadal:

„Když jsem skončil ten poslední závod, po té polohové štafetě jsem se cítil fakt báječně. Měl jsem za sebou sedm soutěží, sedm zlatých medailí a sedm světových rekordů.“

Jen pár hodin po Spitzově triumfu však teroristé udeřili na olympijskou vesnici a všeobecná euforie v Mnichově se proměnila v úzkost, strach a hrůzu. Spitz dějiště svého legendárního úspěchu opustil narychlo, v doprovodu agentů FBI.¹⁰⁴

Shane Gouldová

Spitzovým protějškem byla patnáctiletá australská školačka Shane Gouldová. Získala tři zlaté medaile a po jedné stříbrné a bronzové.¹⁰⁵ Shane Gouldová vzala do svých dlaní

¹⁰⁴ http://www.bbc.co.uk/czech/worldnews/story/spitz_profile_olymp_pckg.shtml 2008-03-01

¹⁰⁵ PROCHÁZKA, K. *Olympijské hry Od Athén 1896 po Moskvu 1980*, Praha: Olympia 1984, s.264

celý svět. Nejprve sama sebe, pak publikum, které ji oslavovalo jako největší hvězdu, když tleskalo a pískalo jako v Carnegie Hall, a nakonec Američanky, které si už myslely, že ji po 100 metrech vyšachovaly. Aby se pustila do něčeho takového, musela mít nejen smysl pro rekonvalescenci, ale i ducha velké dobyvatelky. Když si ještě pomyslíme, že se nevypořádala s problémy se stylem, můžeme jen obdivovat její fyzické i morální schopnosti. Přesto však zůstane malou holčičkou, která při slavnostním průvodu opustila kamarádky a jako šipka letěla k otci.¹⁰⁶

Valerij Borzov

Králem atletického sprintu se v Mnichově stal sovětský sprinter, vlastním jménem Valerij Filippovich Borzov. Teprve třiaadvacetiletý Borzov na olympiádě vyhrál obě sprintérské disciplíny 100 a 200m. Borzov se narodil v Sambiru, jeho atletická kariéra začala v roce 1968. Jeho prvním velkým úspěchem bylo vítězství ve sprinterském dvojboji v roce 1971 na evropském šampionátu v Helsinkách.

Na olympijských hrách v Mnichově, dva z amerických sprinterů (Eddie Hart a Reynaud Robinson) byli eliminováni, jelikož jejichž trenér jim neohlásil správný čas rozběhů. Poté vyhrál Borzov finále relativně snadno. Sám říkal, že byl velmi soustředěný, je to jeho nejsilnější zbraň. Stále věřil, že vyhraje. Běžel jen na 90% svých schopností. Nebylo potřeba víc, nešlo tu o výkon, ale jen a jen o vítězství.

Samozřejmě, že by jednoho dne chtěl zaběhnout 9,9, ale toho dne foukal vítr a podmínky nebyly nejpříznivější. Ale novináři si ho stále dobírali, že dosaženého vítězství dosáhl bez účasti nejlepších amerických sprinterů. On jen odpovídal: „Ve své kariéře jsem se s americkými sprintery utkal šestkrát. Pokaždé to bylo za jiných podmínek, buď na škváře, nebo na umělých drahách, jednou přšelo a jednou bylo hezky. Pokaždé jsem vyhrál, takže si myslím, že svůj titul jsme si zasloužil.“¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ *Olympijské hry. Od Athén k Athénám.* Praha: Olympia, 2003, s. 188

¹⁰⁷ *Olympijské hry. Od Athén k Athénám.* Praha: Olympia, 2003.s. 190

Američané přísahali, že ho porazí na 200m. I přes účast všech tří Američanů ve finále Borzov všechny znovu porazil, dávajíc najevo svou excelentní formu.¹⁰⁸

5.3. Sportovci ČSSR na OH

Ludvík Daněk

Když Ludvík Daněk svým posledním hodem v Helsinkách získal titul evropského šampióna, všem zasvěceným bylo zřejmé, že v osobnosti našeho předního atleta a v jeho citlivém nitru znovu došlo k změně. Daněk byl celé dlouhé roky neúnavným a houževnatým bojovníkem, ale v Helsinkách se vykryštovala nová povahová struktura: dospělý muž dospěl, v jeho zdravém sebevědomí se kromě jistoty připravenosti objevil i prvek psychické vyrovnanosti. Začal porážet soupeře, i když se mu právě nedařilo tak, jak si to sám představoval.

A právě Mnichov byl svědkem kulminace jeho fyzické připravenosti, technické preciznosti a psychické vyrovnanosti. Každý jeho vstup do diskařského kruhu znamenal zlepšení a nejvyšší olympijskou poctu mu přinesl právě až ten poslední. Byl to nádherný okamžik nejen pro něho, ale pro všechny jeho věrné přátele, pro milovníky královského sportu.¹⁰⁹

První pokus: 58,12

Všichni mají nadupanou formu, mohl by to být souboj, nejen o medaile, ale i o světový rekord. Co dělat... ještě ohmatat kruh. V tašce má čtvery tretry. Obléká na každou nohu jiný druh. Ještě ráno si chvíli pohrál s činkami, aby probudil svalovou hmotu, ujistil sám sebe, že všechno je v pořádku. Všechno? Nízko vystřelený disk dobře plachtil, ale je to strašně krátké. Fejer a Silvestr přehazují 62 metrů. Už to mají v suchu, pojistili si všech šest pokusů. Právě tohle jsem chtěl já. Na světelnou tabuli s pořadím po první sérii se mé jméno nevejde. Devátý! To nic, všechno teprve začíná...

¹⁰⁸ http://wiki-trust.cse.ucsc.edu/index.php/Valeri_Borzov, 2008-02-03

¹⁰⁹ *Rudé právo*, 4.zář 1972

Druhý pokus: 60,38

Disk leží v jeho dlani, mlčenlivý přítel. To kvůli němu prožil v posledních dvou letech tolik těžkých nocí, nevěděl jak si lehnout, sykal bolestí, uložil si je však dobrovolně. Chtěl to. Nikdy to nevyslovil nahlas, ale přijel do Mnichova zvítězit. To rozhodnutí podřídít tomuhle všechno ho posedlo už v Mexiku. Jen kvůli tomu se stěhoval do Prahy. Byly kolem toho klepy, i jedovaté. Nechtěl nikoho urazit, chtěl jenom lepší podmínky, čas a prostor, střídat tréninková hřiště, když už jsou unavené oči a nervy. Chtěl... Takový hod? Ne, bylo to přetažené, disk plachtíl příliš doleva, téměř k výseči. Zlepšení o dva metry, na medaili to není, ale první úkol splněn, s tímhle bude postupovat dál. Fejer posazuje disk na střed, zlepšení na 62,56. Silvester to chce natáhnout, neudrží rovnováhu. Jsem pátý, žádný zázrak, ale také nic ztraceno.

Třetí pokus: 62,38

Zas o dva metry dál! Pořád to však není ono. Vítr je úplně záhadný, foukne zleva, zprava. Tohle tu nedomysleli, ultramoderní stadion, nadýmají se nad ním pýchou, jenže ta zprohýbaná střecha z umělé hmoty je úplně na bačkoru. Samý průvan na záda diváků i na let disku. Silvester riskuje, slušný hod 63,50. Hlediště se může zbláznit, kdekdo je přesvědčen, že viděli „zlatý hod“. Tohle mohou dělat jen lidé, kteří nerozumějí sportu. Kdybyste věděli, jak pár povzbudivých slov umí sportovce po debaklu narovnat. Teď však nemyslet, chodit, pohazovat diskem a zase chodit.

Čtvrtý pokus: 62,54

Nějak podezřele mu začíná kručet v břiše. Byl první u oběda, jen se ale porýpal v jídle. Cítil jiný hlad, hlad po průkazném výkonu, je na řadě, ještě předtím zkouší otáčku v tréninkovém kruhu. Všichni již odložili tepláky, bere koště a zametá neviditelná smítka v kruhu. Rozkročení, otočka, bílá značka s číslem 870 se posunuje o pár centimetrů. To nic, klid člověče, kdekdo to chce natáhnout, kdekdo kazí nebo přešlapuje. Bláznivá série, jsi čtvrtý... už ne čtvrtý. Ten uličník Bruch se už chytil. Posunuje se z pátého na druhé místo.

Pátý pokus: 61,70

Počkat...už je na řadě teď? Ano, teď! Zase ne...ten hod byl úplně špatný, ale úplně. A Silvestr vede a Bruch je Bruch jako druhý přehazuje 63 metrů. Co dělat, tak mi ta šichta, jako letos už tolikrát, zbyla na poslední pokus.

Šestý pokus: 64,40

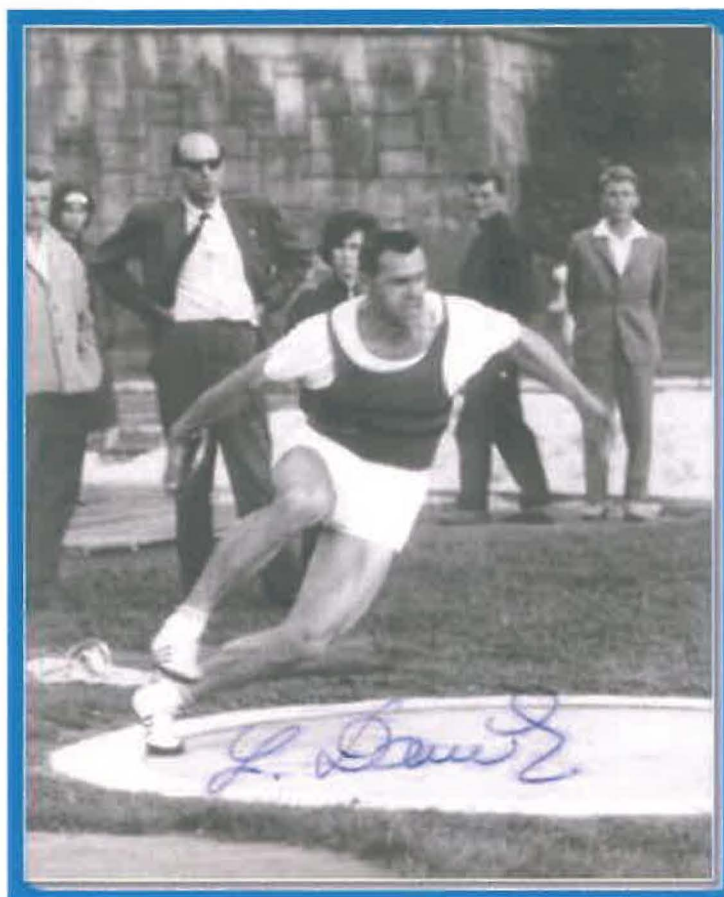
Už stojí v kruhu, už znehybněl. Zhoupnutí v kolenou, otočka, tisíckrát do posledního detailu natrénovaný pohyb. Pružiny svalů jsou napjaté k prasknutí...64,40! Ztvrdlé svaly vláčněji, je naměkko. Tak přece nedřel deset let nadarmo, přišlo to, muselo to přijít. Jen at' se soupeři ptají, jestli tímhle vystoupením končí závodní činnost. Doplnil sérii olympijských medailí o tu nejcennější. Právě na OH v Mnichově, před odjezdem doma, jednomu novináři řekl: „Tohle město nám připomíná těžké doby našich národů, snahu, aby přestaly svobodně dýchat. Právě tady bych se chtěl proto jako Čechoslovák nadýchnout a rozkročit hodně zešíroka“. Teď k tomu měl příležitost. Při nejkrásnější hymně, jakou zná.¹¹⁰

Ludvík Daněk, který už z Tokia měl stříbrnou a z Mexika bronzovou medaili, se zlatým písmem zapsal nejen do velké knihy mnichovské olympiády, ale i do obsáhlých svazků celé olympijské historie.¹¹¹

---

¹¹⁰ Rudé právo, rozhovor s Ludvíkem Daňkem, 4.září 1972

¹¹¹ ŽUMAR, O. *Olympijské hry 1972*. Bratislava: Šport. 1973. Kapitola. Mezník ve vývoji atletiky

Olympijský vítěz v hodu diskem Ludvík Daněk

Další úspěchy ČSSR

Královnou olympijských sportů zůstala v Mnichově atletika - důkazem toho je i čtrnáct nových světových rekordů. Velký výkonnostní růst byl patrný především v soutěžích žen. Příkladem obrovského růstu výkonnosti je i příklad naší výškařky Mileny Hübnerové. V Mexiku - ještě pod jménem Rezková - získala za překonání laťky ve výšce 182 cm zlatou medaili. V Mnichově jí stejný výkon stačil pouze na 15 místo. Společným znakem většiny atletických soutěží byla nebývalá vyrovnanost světové špičky. Českoslovenští atleti si v této konkurenci vedli statečně. Hned první den atletických soutěží (31. srpna) ozdobila medailí dálkařka Eva Šuranová. Druhým finálovým skokem překonala československý rekord a čtvrtým pokusem ho ještě vylepšila o 7 centimetrů. Zaslouženou odměnou jí byla bronzová medaile. Eva

Šuranová se tak stala čtvrtou československou atletkou, která získala olympijskou medaili.

Dobrych výsledků dosáhli další českoslovenští atleti, žádný z nich už ale medaili nevybojoval. V Mnichově se nedařilo cyklistům ani na okruhu, ani na silnici. Stagnovalo i československé plavání, a tak čest plavecké výpravy držela nad vodou Milena Duchková. K mexickému zlatu přidala v Mnichově ve skocích z věže stříbrnou medaili. Podobně jako cyklisté a plavci si vedla i gymnastická část výpravy. Muži skončili v soutěži družstev až devátí a omlazené družstvo žen prohrálo boj o bronzové medaile s Maďarkami a nakonec skončilo až páté za Amerikou.

Z československých vodáků si nejlépe vedli veslaři. Kormidelník Vladimír Petříček na olympijské stupně vítězů stoupal hned dvakrát. Bronzovou medaili vybojovala čtyřka s kormidelníkem (Otakar Mareček, Karel Neffe, Vladimír Jánoš, František Provazník), stříbro dvojka s kormidelníkem (bratři Oldřich a Pavel Svojanovští).

Čest silných mužů zachraňovali na OH v Mnichově zápasníci, respektive Vítězslav Mácha. Celý olympijský turnaj absolvoval se zraněným ramenem. Do finálového boje s Řekem Petrossem Galaktopoulossem nastupoval se sebezapřením a po celou dobu utkání musel překonávat obrovskou bolest. Ale dokázal si poradit s bolestí i s nervózním soupeřem a přidal do československé sbírky další zlatou medaili.

Od melbournských her v roce 1956 vozili naši střelci domů pravidelně olympijskou medaili. Tradici neporušili ani v Mnichově. Ve střelbě rychlopalnou pistolí potvrdil Ladislav Falta úlohu favorita a ze svého třetího olympijského startu vytěžil stříbrnou medaili. O zlato ho připravil vítěz mexických her Polák Józef Zapędzki, který nastřílel o jediný bod více.

Pro československé barvy skončila stříbrnou medailí olympijská premiéra házené mužů. Ve finálové skupině porazil náš tým Sovětský svaz a Švédsko a díky lepšímu skóre postoupil do finále na úkor bývalé NDR. Ve finále českoslovenští hráči nestačili na Jugoslávce a prohráli 16:21. Stříbro už jim ale nikdo nesebral.

Oproti minulým hrám zaznamenalo Československo v celkovém hodnocení posun směrem dolů. Získalo osm medailí, z toho pouze dvě zlaté a v celkovém hodnocení skončilo až na patnáctém místě.¹¹²

---

¹¹²<http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=1&all=0&jazyk=cz>, 2008-07-02

VÝHLED DO BUDOUCNA A ZÁVĚR

Olympijské hry v Mnichově byly jedinečné v mnoha směrech, poznamenaly je jednak ekonomické vlivy, ale především politické, a to v mnoha ohledech. Ne že by politici činili určovali, kdo a v jakém pořadí skončí a bude vítězem či nikoli, ale spíše tím, kdo se bude moci účastnit her a kde se celé klání uskuteční.

Bipolární rozdělení světa nemělo velký vliv na hry samotné, tak jako v pozdější době, kdy dochází k bojkotu olympijských her v Los Angeles a Moskvě. Kde se však ovlivnění projevovalo stále silněji, byla celá organizace vrcholového sportu, ať už v podobě MOV nebo jednotlivých sportovních federací a asociací. Zrodil se nový velmi silný soupeř, se kterým bylo potřeba počítat do budoucna. Tím soupeřem byl Sovětský svaz. MOV a další organizace se sportem spojené si toho byly vědomy, zacházelo se s ním bohužel někdy jinak než s ostatními členy MOV. Bohužel i za cenu větších či menších ústupků, nebo výjimek.

Politika pak poměrně výrazně zasáhla do výběru hostitelského města pro XX. olympijské hry. V úvahu byla brána ekonomická připravenost zahrnující v sobě stupeň rozvoje infrastruktury včetně počtu sportovišť, ubytovacích kapacit atp. Dalším aspektem, který byl ojedinělý pro mnichovskou olympiádu, bylo to, že Německo se tvářilo jako jednotné. Ale v bojích o medaile proti sobě soupeřil svaz NDR a NSR. Ovšem politika značně zasahovala do světového dění i těsně před vypuknutím her. Ať už v podobě válečných konfliktů v různých koutech Země, tak v průběhu her samotných. Politický faktor neustoupil zdaleka do pozadí ani v době konání her. Především teroristický útok na izraelské sportovce a funkcionáře šokoval celý svět. V té době se v Evropě takřka ještě nikdo nesetkal s terorismem v takové podobě, jak byl prezentován na olympijských hrách. Celý svět byl šokován tím, čeho byli teroristé Černého září schopni. Samotná olympijská myšlenka her byla pošlapána.

•

Následujícího roku 1976 v Montrealu byla izraelská výprava ubytována mezi několika patry ozbrojených policistů. Od té doby počet pracovníků ostrahy více než dvojnásobně překračoval množství funkcionářů a sportovců zúčastněných na olympijských hrách.

Olympijské hry v Mnichově byly v mnoha směrech novátorské. Snaha o perfekcionistačnou přípravu přinesla i řadu technických novinek a vymožeností. Už samotná stavba olympijského komplexu byla v té době výjimečná. Na sportovním poli poprvé v historii rozhodčí skládali olympijský slib. Samozřejmě tartan, elektronická časomíra a pokračování v dopingových kontrolách byly součástí mnichovské olympiády. Také několika československým olympionikům přinesla neopakovatelné vzpomínky.

V dnešní době olympijské hry a vrcholový sport musí bojovat s mnoha úskalími. Politické zájmy však už stojí ve stínu ekonomického lobbingu. Ale i přesto stále politika zasahuje do konání her. Dokladem toho jsou olympijské hry v Pekingu. Tak jako OH v roce 1936 se staly obrovským propagandistickým triumfem hitlerovského režimu, tak stejně tomu bude v Číně. Politická demonstrace pekingského režimu bude výsměchem i těm posledním zbytkům olympijských ideálů. Už nyní vinou komunistickému režimu Číny, některé státy hrozí bojkotem her.

Na druhé straně jsou na vrcholový sport stále kladeny vyšší a vyšší nároky, jak v oblasti výkonů, tak na poli marketingu. Je tedy kladen tlak na sportovce dosahovat lepších výkonů, což někdy znamená využití i nedovoleného způsobu, jak jich dosáhnout. S tím také souvisí i televizní sledovanost přenosů, čím lepší „sportovní show“, tím větší počet diváků. Dalším, kdo lobbuje na olympijských hrách jsou sázkové kanceláře, a nejsou samy. Musíme si uvědomit, že ve sportu se pohybují stále vyšší sumy peněz. K olympijským hrám samozřejmě patří i skandály, jak v podobě dopingů, tak i přímo na půdě MOV, když v minulosti několik jeho členů vzalo úplatky.

Budoucnost olympijských her skýtá i nové možnosti nabídkou zařazení nových sportů do programu her. Důkazem toho je Čína, v Pekingu se bude poprvé v historii soutěžit i ve videohrách. Je tedy nasnadě otázka, zda bude fyzický sport nahrazen e-sporty.

Americká společnost GGL totiž oznámila, že se na letošních olympijských hrách bude soutěžit i v digitálních hrách. Skok z „ničeho“ rovnou do plnohodnotné olympijské disciplíny by byl samozřejmě přinejmenším šokující, proto se hráči utkají „pouze“ v doprovodném turnaji, nazvaném příhodně Digital Games. Budoucnost olympijských her nevidím nijak bledě, jen je třeba počítat s faktem, že peníze a moc jsou a budou jejich součástí.

PRAMENY A LITERATURA:

Archivní prameny

Národní archiv, Praha. 4. oddělení státní správa 1945 – 1992, fondy:

Výkonný výbor PÚV KSČ 1968-1969

Literatura

AUTORSKÝ KOLEKTIV pod vedením J. Kössla a F. Kroutila, *Malá encyklopedie olympijských her*, Praha: Olympia, 1982, ISBN 27-012-82,

DANIELS, GEORGE G. *The XX. Olympiad: Munich 1972, Innsbruck 1976*, World Sport Reseach and Publications 1996. ISBN 1-888383-18-6

DEFLEUR, M., BALLOVÁ-ROKEACHOVÁ. *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1996.

DOBROVODSKÝ, V. *Olympijské hry v obrazech*. Praha: Olympia 1980, ISBN 27-036-80.

DOVALIL, J. a kol. *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004. ISBN 27-056-2004

GUTTMANN, A.. *The Olympics*. Champaign: University of Illinois, 2002. ISBN 0-252-02725-6.

HARNA, J. *Dějiny českých zemí. 2., Od poloviny 18. století do vzniku České republiky*. Praha : Fortuna, 1998. ISBN 80-7168-522-4

HROCH, M. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. ISBN 14-385-85.

JAKUBCOVÁ, K. *Politické pozadí XIX. olympijských her v Mexiku*. Praha: Diplomová práce FVTS UK, 2007

KLAPÁČ, J. *Josef Rössler-Ořovský*. Praha: ČOV, 2001,

KOLÁŘ, F. a kol. *KDO BYL KDO. Naši olympionici*. Praha: Libri, 1999. ISBN 80-85983-77-x

KÖSSL, J. *Dějiny československého olympijského hnutí*. Praha: Olympia, 1977. ISBN 27-044-77.

KÖSSL, J. *Dokumentace k dějinám českého olympismu 1945-1970*. Praha: ČOV, 1999,

Kössl, J., Štumbauer, J, Waic, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2002, ISBN 382-006-02,

KRŠÁK, P. *Olympijské hry a ich hrdinovia od Atén po Moskvu*. Bratislava: Šport, 1982.

LUNZENFICHTER, A. *Athenes...Peking (1896-2008)*. Atlantica, 2002. ISBN 2843944597.

MILLER, D. *Athens to Athens*. Edinburgh: Mainstream Publishing Company, 2003. ISBN 1840185872.

NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století, první díl*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan, 2000. ISBN 80-902261-4-0,

NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století, druhý díl*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan, 2000

ORT, A. *Evropa 20. století*. Praha: Arista, 2000, s. 135, ISBN 80-86410-06-4 .

PLECHANOVÁ, B., FIEDLER, J. *Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941-1995*. Praha: Institut pro středoevropskou politiku a kulturu, 1997.

PROCHÁZKA, K. *Olympijské hry Od Athén 1896 po Moskvu 1980*, Praha: Olympia, 1984, ISBN 27-048-84

REEVE, S. *Jeden den v září Mnichov*, Praha: Argo, 2006. ISBN 80-7203-753-6 .

SENN, A. *Power, politics and the Olympic Games*. Champaign: Human Kinetics, 1999. ISBN 0-88011-958-6.

VESELÝ, Z. *Československá zahraniční politika 1945-1989 (Dokumenty)*. Praha: VŠE, 2001, ISBN 80-245-0213-5 .

ZBOŘIL, Z. *Svět her a politiky*. In: *Mezinárodní politika* 8/2004. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.

ŽUMAR, O. *Olympijské hry 1972*. Bratislava: Šport. 1973. ISBN 77-001-73

Český olympismus – 100 let. Praha: Olympia, 1999. ISBN 80-7033-579-3.

Český olympijský výbor. Dokumentace k dějinám českého olympismu 1971- 1993(1998), Praha 2000 .

Olympijské hry. Od Athén k Athénám. Praha: Olympia, 2003. ISBN 80-7033-852-0.

Olympische Spiele 1972. Sapporo . München. Neue Schweizer Bibliothek, 1972

Rudé právo, 1972

http://www.quido.cz/stavby/olympijsky_park.html

http://sk.wikipedia.org/wiki/Olympijsk%C3%BD_%C5%A1tadi%C3%B3n

<http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=1&all=0&jazyk=cz>

<http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=2&all=0&jazyk=cz>

<http://www.mnichov-masakr.navajo.cz/>

<http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=2&all=0&jazyk=cz>

http://www.bbc.co.uk/czech/worldnews/story/spitz_profile_olymp_pckg.shtml

http://wiki-trust.cse.ucsc.edu/index.php/Valeri_Borzov

<http://www.olympic.cz/index.php?clanek=mnichov&strana=1&all=0&jazyk=cz>

<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/496129-letni-olympijske-hry-1972>

PŘÍLOHY

POPLATKY ZA PRÁVA NA TELEVIZNÍ PŘENOS Z OLYMPIJSKÝCH HER¹¹³

Rok konání	Místo konání	Částka za TV práva (v USD)
1960	Řím	394 000
1964	Tokio	1 500 000
1968	Mexiko	4 500 000
1972	Mnichov	7 500 000
1976	Montreal	25 000 000
1980	Moskva	87 000 000
1984	Los Angeles	223 000 000
1988	Soul	300 000 000
1992	Barcelona	401 000 000
1996	Atlanta	456 000 000
2000	Sydney	705 000 000
2004	Atény	793 000 000
2008	Peking	894 000 000

¹¹³ SENN, A. *Power, politics and the Olympic Games*. Champaign: Human Kinetics, 1999, s. 16

PŘEDSEDOVÉ MEZINÁRODNÍHO OLYMPIJSKÉHO VÝBORU¹¹⁴

JMÉNO, STÁT	DOBA PŘEDSEDNICTVÍ MOV
Demetrius Vikélas, Řecko	1894 – 1896
Pierre de Coubertin, Francie	1896 - 1925
Henri de Baillet-Latour, Belgie	1925 - 1942
Sigfrid Edstrøm, Švédsko	1942 - 1952
Avery Brundage, USA	1952 - 1972
Lord Killanin, Irsko	1972 - 1980
Juan Antonio Samaranch, Španělsko	1980 - 2001
Jacques Rogge, Belgie	Od 2001

---

¹¹⁴ DOVALIL, J. a kol. *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004, s. 45

POČTY ÚČASTNÍKŮ NA OH V DOBĚ PŘEDSEDNICTVÍ A. BRUNDAGE¹¹⁵

Rok OH	Sportů	Národností	Sportovců	Sportovkyň
1948	17	59	3714	385
1952	17	69	4407	588
1956	17	67	2958	384
1960	17	83	4738	610
1964	19	93	4457	683
1968	18	112	4750	781
1972	21	122	5848	1299

¹¹⁵ SENN, A. *Power, politics and the Olympic Games*. Champaign: Human Kinetics, 1999, s. 79